

TERÖR ÖRGÜTÜ ÜYELİĞİ SUÇUNDA ETKİN PİŞMANLIK

Active Repentance in Terrorist Organization Membership

Hasan Burak ÖNDİN*

Geliş Tarihi:02.03.2020 Kabul Tarihi:04.06.2020

ÖZET

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu (TMK)'nin 7. maddesine göre terör örgütü üyeleri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK)'nin 314. maddesi uyarınca cezalandırılır. Ancak etkin pişmanlık göstererek örgüte ilişkin bilgiler veren terör örgütü üyesi hakkında TCK'nın 221. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümleri uygulanacak ve terör örgütü üyeliği suçundan dolayı ceza verilmeyecek ya da cezada belirli oranda indirim yapılacaktır. Bu maddeye göre cezasızlık hali için terör örgütü üyesinin örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi (221/2), örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin, yakalanması halinde pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını ya da mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi (221/3) ya da gönüllü olarak teslim olup, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi (221/4) gerekmektedir. Kişinin TCK'nın 221/4. maddesinde belirtilen bilgiyi yakalandıktan sonra vermesi halinde terör örgütü üyeliği suçundan verilecek cezada indirim yapılacaktır. Etkin pişmanlıktan yararlanabilmek için terör örgütü üyesi samimi bir şekilde örgüte dair yararlı bilgiler vermelidir. Bu çalışmada öncelikle suç örgütü, terör, terör örgütü ve terör örgütü üyeliği suçuna ilişkin kavramlar ile açıklamalara yer verilmiş, sonrasında ise terör örgütü üyeliği suçunda etkin pişmanlık hükümlerinin ne şekilde uygulanacağı anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Terör, Terör örgütü, Terör suçları, Terör örgütü üyeliği, Etkin pişmanlık.

ABSTRACT

According to article 7 of anti-terror law (TMK), members of the terrorist organization shall be punished under Article 314 of the Turkish Penal Code. However, active repentance provisions set out in Article 221 of the Turkish Penal Code shall be applied to a terrorist organization member who gives information about the terrorist organization by showing active repentance and shall not be punished for crime of membership of terrorist organization or penalty discount. Account to this article, for impunity, member of terrorist organization without commit within the framework of terrorist organization's activities, voluntarily must report to the relevant authorities (221/2), member of terrorist organization without commit within the framework of terrorist organization's activities, if who arrested, in framework of active repentance, must information to relevant authorities that is suitable to dissolution of terrorist organization or arrest of members of the organization (221/3) or if who voluntarily give in, must information to relevant authorities about structure of terrorist organization and committed crimes within the framework of the organization's activities (221/4). If who give to information about that mentioned in this article after who captured, only discount penalty for related person. for active repentance, membership of terror organizations must give to useful information about terrorist organizations sincerely. In this article, firstly the concepts and explanations about criminal organization, terror, terrorist organization and membership of terrorist organization are given, how to apply active repentance provisions in the crime of membership of terrorist organization are told.

Keywords: Terror, Terrorist Organization, Terror Crimes, Membership of Terrorist Organization, Active Repentance

* Hâkim, Adalet Bakanlığı, e-posta:burak_523406@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0001-1960.

GİRİŞ

Terör, azınlık bir grubun iradesini cebir ve şiddet yoluyla halka kabul ettirmesidir. Terör, devlet otoritesini zaafa uğratarak mevcut düzeni değiştirmeyi ve kendi idealleri doğrultusunda yeni bir düzen kurmayı amaçlar. Bu anlamda terör örgütleri klasik suç örgütlerinden farklı olarak siyasi hedefleri olan organizasyonlardır. Terör örgütleri hedeflerine ulaşmak için, silahlı ve bombalı saldırı, ayaklanma ve hükümet darbesi gibi gayrimeşru ve yasa dışı şiddet eylemlerini yöntem olarak kullanmaktadır.

Terör küresel ölçekte topluları tehdit eden en önemli tehlikelerden biridir. Dünya üzerindeki tüm topluluklar terör eylemlerinden az ya da çok olumsuz etkilenirler. Ancak bazı ülkeler özel şartları gereği terör saldırılarına daha fazla maruz kalırlar. Bu ülkelerden biri de Türkiye'dir. Ülkemiz binlerce yıllık geçmişiyle, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Anadolu coğrafyasında bulunmasının yanı sıra jeopolitik ve stratejik konumu gereği onlarca yıldır terör tehdidi altındadır. Süreç içerisinde sağ ve sol ideolojiye sahip birçok terör örgütü ülkemizde terör eylemlerinde bulunmuştur. Bunlardan bir kısmı halen varlığını sürdürmektedir.

Kanun koyucu yetkili makamların terörle etkin mücadele edebilmesini sağlayabilmek için 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu (TMK)'nda birtakım düzenlemeler yapmıştır. Söz konusu Kanunlarda terör suçlarının neler olduğu belirtilmiş ve bu suçları işleyenler hakkında uygulanacak hükümlere yer verilmiştir.

Terör örgütü üyeliği suçu, TMK'nın 3. maddesinde sayılan terör suçlarından biridir. Terör örgütüne mensup olan kişiler aynı Kanun'un 7. maddesine göre TCK'nın 314/2. maddesi uyarınca cezalandırılacaklardır. Kanun koyucu örgütten pişman olarak ayrılıp örgüte ilişkin bilgi verenler hakkında TCK'nın 221. maddesinde etkin pişmanlık halini düzenlemiştir.

Etkin pişmanlık hükümleri ile terör örgütlerinin çözülmesini sağlayabilmek, insan kaynağını kurutabilmek ve pişman olan terör suçlularını yeniden topluma kazandırabilmek amaçlanmıştır. TCK'nın 221. maddesinde pişmanlık duyarak terör örgütünden ayrılan kişilerin samimi bir şekilde örgüte ilişkin anlatımda bulunması halinde ceza verilmemesi ya da cezasında indirim yapılması öngörülmüştür.

1. Suç Örgütü

TCK'nın "Kamu Barışına Karşı Suçlar" bölümündeki 220. maddesinde suç örgütü düzenlenmiştir. Bu maddeye göre suç örgütü, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olan ve en az üç kişiden oluşan topluluktur. Yapılanma biçimi ne olursa olsun kanunlarda suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla oluşturulmuş örgütlere suç örgütü denmektedir.¹

---

¹ Özgenç, İzzet, Suç Örgütleri, Seçkin Yayınevi, 10. Bası, 2017, Ankara, s.16.

Kanun koyucu, kanunlarda suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla örgüt kurmayı veya yönetmeyi ve bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmayı işlenmesi amaçlanan suçlardan ayrı suçlar olarak düzenlemiştir. Suç örgütü işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından sadece bir araç niteliğindedir. Amaçlanan suçları işlemede kolaylık sağlaması sebebiyle amaç suçlara yönelik olarak hazırlık hareketi niteliğindeki örgüt kurma, yönetme veya örgüte üye olma fiilleri cezalandırılmaktadır. Suç somut tehlike suçudur. Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak toplumda hâkim olan düzeni tehlikeye sokmaktadır.² Kanunlarda suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla örgütlenmek medeni toplumlarda kabul edilir bir durum değildir.³

Maddenin gerekçesinde, suçla korunan hukuki değer, kamu güvenliği ve barışı olduğu, ayrıca bireyin Anayasada güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı korunmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün varlığı, toplumda huzursuzluğa sebep olup kamusal hayatın düzgün, düzenli, huzurlu ve barış içinde seyrine engel teşkil ettiğinden yasaklanmıştır.⁴

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na göre bir suç örgütünden bahsedilebilmesi için üye sayısının en az 3 kişi olması, üyeler arasında gevşek de olsa bir bağ ve hiyerarşik ilişkinin bulunması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşme ve bu birleşmenin belirsiz sayıda suç işlemek üzere devamlılık arz etmesi ve örgütün amaçlanan suçları işlemeye elverişli üye, araç ve gerece sahip olması gerekmektedir.⁵

Suç örgütü kişilerin belirsiz sayıdaki suçları işlemek için bir araya gelmesiyle oluşur. Belli bir suçu işlemek amacıyla bir araya gelmesi halinde kişiler arasında iştirak ilişkisi mevcuttur, bu durumda suç örgütünden bahsedilemez. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için suç ortakları nezdinde suçun konu veya mağdur bakımından somutlaşması gerekir. Ancak örgüt yapılanmasında işlenmesi amaçlanan suçların konu ve mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir. Suç örgütünde devamlılık ve suç işleme amacı etrafında fiili

---

² Gültaş, Veysel, Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık T.C.K. 220-221, Bilge Yayınevi, 2008, Ankara, s. 19; Kavlak, Cihan, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2013, Ankara, 469-470; Arslantürk, Mustafa, Örgütlü Bölme ve Kalkışma Soruşturmaları, Seçkin Yayınevi, 2018, Ankara, s. 224.; Özgenç, s. 15.

³ Hafizoğulları, Zeki/Kurşun, Günal, Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 71, 2007, s. 35.

⁴ Evik, Vesile Sonay, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 19, Sayı 2, Ocak 2013, s. 671; Yenidünya, A. Caner/İçer, Zafer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 19, Sayı 2, Ocak 2013, s. 816.

⁵ YCGK 31/10/2012 tarih ve 2011/10-577 E, 2012/1821 K, Erişim Tarihi: 10/12/2019 Uyap Karar Arama; 04/07/2006 tarih ve 2006/10-128 E, 2006/177 K, 24/04/2017 tarih ve 2017/956 E, 2017/370 K, Erişim Tarihi: 10/12/2019 Uyap Karar Arama.

bir birleşme vardır. Birleşme soyut değildir, örgüt mensupları arasında gevşek de olsa hiyerarşik ilişki hâkimdir. Hiyerarşik yapı ast üst ilişkisinin, emir komuta zincirinin hâkim olduğu organizasyonu ifade eder.⁶ Hiyerarşik yapı örgüt mensupları arasında örgünleşmeyi sağlar.⁷ Örgütün varlığı ve işlevini yerine getirebilmesi için sürekli bir örgütsel bağın, örgüt mensupları arasında bir anlaşmanın ve birlikteliğin bulunması şarttır.⁸

Maddenin gerekçesine göre, suç örgütünün varlığı için amaç suçların işlenmiş olması gerekmemektedir. Örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçu işlemeye elverişli olması yeterlidir. Örgütün herhangi bir suç işlemeksizin salt amaç suçları işlemeye elverişli olmasının suç örgütünün varlığı için yeterli kabul edilmesi ve kişilerin örgüt kurma, yönetme, üye olma suçlarından cezalandırılması bireyin ceza sorumluluğunu aşırı genişlettiği gerekçesiyle doktrinde eleştirilmektedir.⁹ Doktrinde bazı yazarlar suç örgütünün varlığı için örgütün amacı kapsamındaki suçlardan bir ya da birkaçının işlenmesi gerektiğini söylemektedirler.¹⁰ Kanaatimizce, suç örgütünün varlığı bakımından, kanunda belirtilen şartların bir arada bulunması yeterlidir. Suç örgütü, kamu düzeninin düzgün ve düzenli işleyişi ile hak ve özgürlüklerin kullanımına karşı bir tehdit oluşturmaktadır. Dolayısıyla suç örgütünün varlığı için ayrıca amaç suçların işlenmiş olması şartı aranmamalıdır.

Suç örgütü çok faili suçlardandır. TCK'nın 220. maddesinde suç örgütünün en az 3 kişiden oluşması gerektiği belirtilmiştir. Bu sayıya örgütün kurucusu ve yöneticileri de dahildir. Ancak her durumda suç örgütünün işlemeyi amaçladığı suçlar bakımından 3 kişi olması somut bir tehlike oluşturmayabilir. Örgütün üye sayısı bakımından amaçlanan suçları işlemeye elverişli olabilmesi için bazen çok daha fazla üyesi bulunması gerekebilir. 3 kişinin bir araya gelmesi

---

⁶ Bodur, Nurullah/Özkuş, Eshat, Uygulamada Terör Örgütü ve Terör Suçları, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, 2019, Ankara, s. 25; Dursun, İsmail, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK m.220), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2008, İstanbul, s. 125; Özgenç, s. 17.

⁷ Hafizoğulları/Kurşun, s. 36.

⁸ Turabi, Selami, Terör Örgütleri ve Terör Suçları, Yazarın Kendi Yayını, 2018, Ankara, s. 272-273; Evik, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, s. 680; Bodur/Özkuş, s. 24.

⁹ Gültaş, s. 20.

¹⁰ Şen/Eryıldız, suç örgütünün varlığı için; elverişli vasıtalarla hiyerarşik yapılanma ve devamlılık unsuru taşıyan bir ilişki içinde bir araya gelen en az 3 kişinin kurdukları suç örgütünün, amacı kapsamında en azından bir veya birden fazla suçu işlemesi gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Şen, Ersan /Eryıldız, Sefa, Suç Örgütü, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2019, Ankara, s. 73.; Benzer şekilde Özgenç, işlenmiş olan birden fazla muhtelif suçlardan hareketle örgütün varlığının tespit edilmesi ve kişilerin kurucu yönetici veya üye olarak sorumluluğu cihetine gidilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Özgenç, s, 14.

ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar bakımından elverişli olsa da devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme bakımından yetersiz kalabilir. Örgüt suçunda elverişlilik açısından üye sayısının yeterliliği somut olayın şartlarına göre mahkeme tarafından takdir edilmelidir.¹¹

Suç örgütünün işlemeyi amaçladığı suçlar açısından elverişli araç ve gerece sahip olması gerekmektedir. Örgütün kullanımındaki araç ve gereçlerin amaçlanan suçları işlemek için elverişli olup olmadığını mahkeme takdir edecektir.¹²

Örgütlü suçluluğun günümüzde başlıca 3 farklı görünüş şekli vardır. Bunlar, ekonomik olarak haksız çıkar amaçlı örgütler, mafya tipi örgütler ve siyasi amaçları olan terör örgütleridir.¹³ Suç örgütlerinin en yaygın ve tehlikelileri; terör örgütleri, silah ve insan kaçakçılığı yapan örgütler, uyuşturucu ticareti yapan örgütler ve kara para aklayan örgütlerdir. Bu tip suç örgütleri baskı, korkutma, sindirme, yıldırma gibi yöntemleri kullanırlar.¹⁴

Suç örgütünün mensupları örgütü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişilerdir(TCK md.6/1-j). Suç örgütleri, mensupları üzerinde hâkimiyet tesis eden organize olmuş bir güç enstrümanıdır.¹⁵ Örgüt, hiyerarşik ve karmaşık yapısı sayesinde üyelerine örgütün amaç ve ideolojisine uygun şekilde hareket etmesini dikte eder ve baskı uygulayarak, onların örgütten ayrılmasına engel olur.¹⁶

2. Terör Kavramı

Latince "terrere" sözcüğünden türeyen ve Fransızca "terreur" isminden dilimize geçmiş olan terör, "korkudan sarsıntı geçirme" veya "korkudan dehşete düşmeye sebep olma" anlamlarına gelmektedir.¹⁷ Türk Dil Kurumu sözlüğünde terör, "yıldırma, cana kıyma ve malı yakıp yıkma, korkutma, tedhiş" olarak tanımlanmıştır.¹⁸

---

¹¹ Evik, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, s. 676; Özgenc, s. 21; Bodur/Özkul, s. 24; Hafızoğulları/Kurşun, s. 37.

¹² Lyngbo Mikael/Yenisey, Feridun/Topçu, Namık Kemal/Tozman, Önder/Şahin, Kemal, Örgütlü Suçlar ve Terör Suçları Eğitim Modülü, Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi, Avrupa Birliği-Avrupa Konseyi Ortak Projesi, 2014, s. 62; Özgenc, s. 21-22.

¹³ Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 30.

¹⁴ Şen/Eryıldız, s. 39.

¹⁵ Özgenc, s. 17; Gültaş, s. 21; Arslantürk, s. 23.

¹⁶ Şen/Eryıldız, s. 39.

¹⁷ Helvacıköylü, Gamze, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/515/teror_nedir, Erişim Tarihi: 21/12/2019.

¹⁸ <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 21/12/2019.; Uluslararası metinlerde ve karşılaştırmalı hukukta terörün tanımı için bkz. Turinay, Faruk, Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2016 (116), s. 40-44.

Terör; içinde cebir ve şiddet barındıran eylemlerdir ve sivil halkı doğrudan hedef almaktadır.¹⁹ Şiddetin örgütlü hali ya da kör bir şiddet hareketi²⁰ olan terörün amacı, sürekli şiddet, cinayet, korku ve sabotajlar ile toplumu, korku hipnozuna sokmak ve istediğini yaptırabilmektir. Terör örgütleri, toplumda kargaşa yaratarak, insanları doğruyla yanlış ayıramayacak duruma getirip kendi sundukları çözümlerin itirazsız kabulünü sağlamaktadırlar.²¹

Terör; amaca ulaşabilmek uğruna meşruiyet kazanabilmek için, toplumda infiale, gerilime, korkuya, paniğe ve tedirginliğe sebebiyet vermek maksadıyla mağduru kim olursa olsun, suç işlemek, karışıklık çıkarmak, devlet otoritesini zaafa uğratmak ve Anayasal düzeni değiştirmeye çalışmak maksadıyla her türlü yasadışı eylemi gerçekleştirmektedir.²²

Anayasa Mahkemesi bir kararında terörü, halkın iradesi ve bu iradeye dayalı olarak kurulmuş meşru yönetimleri hedef alarak yıkmayı amaçlayan ve hiçbir sınır tanımadan her türlü insani değerlerden uzak başvuru şiddet olayları olarak tanımlamıştır. Yüksek Mahkeme, bir eylemin terör eylemi olarak sayılabilmesi için, baskı, cebir, şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme ya da tehdit yöntemleri kullanılarak Anayasal düzeni değiştirmek, devletin otoritesini zaafa uğratmak, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek amacıyla bir örgüte mensup kişi ya da kişilerce gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.²³

Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylem olarak tanımlanmıştır. Terörün, herkesin üzerinde uzlaşabileceği ortak bir tanımı yoktur. Bunun sebebi bazı devletlerin terör kavramına ilişkin subjektif tutumlarıdır.²⁴ Bir ülkeye göre terör örgütü olan bir oluşum, bir başka ülke nezdinde siyasi örgüt, özgürlük savaşçısı ya da zayıfların silahı olarak görülebilmektedir.²⁵

---

¹⁹ Abdurrahmanlı, Elvin, Küreselleşme Olgusuyla Birlikte Büyüyen Terörizm, Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, Cilt 5, Sayı 18, Ocak 2018, s. 96.

²⁰ Hafızoğulları/Kurşun, s. 54.

²¹ Arslantürk, s. 19.

²² Şen/Eryıldız, s. 304.

²³ AYM 31/03/1992 tarih ve 1991/18 E, 1992/20 K., Erişim Tarihi: 10/01/2020, <http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/>

²⁴ Kavlak, s. 200; Turinay, s. 39.

²⁵ Abdurrahmanlı, s. 96; Turinay, s. 39.

3. Terör Suçları

Terör suçları adi suçlardan, failin amacı yönüyle farklılık gösterir. Terör eylemcisinin amacı, ideolojisini²⁶ ne pahasına olursa olsun egemen kılmaktır. Terör eyleminde bulunan kişinin, eylemi sonucu ortaya çıkan zarardan şahsi bir çıkarı yoktur, ideolojisi uğruna suç işlemektedir. Buna karşın adi suçları işleyen kişi ise şahsi çıkar elde etmek maksadıyla eylemde bulunur. Bir özel halk otobüsünü, bir evi ya da işyerini bombalayan kimse bu eylemini anayasal düzeni değiştirmek, hükümeti devirmek veya ülkeyi bölmek amacıyla yapmışsa burada bir terör suçu oluşmaktadır. Ancak kişi bu eylemleri, şahsi husumetinden dolayı sahibine zarar vermek ya da sırf sigorta şirketinden para almak amacıyla yaptıysa eylem bir adi suç oluşturacaktır. Terör suçlusu, toplum düzenine, kurulu sisteme yönelik eylemlerde bulunur. Adi suçlunun ise bunlarla bir problemi yoktur. Şahsi sebeplerle suç işlemektedir.²⁷

TMK'nın 3. maddesinde terör suçlarının neler olduğu belirtilmiştir. Buna göre, TCK'nın Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar Başlığı altında düzenlenen Devletin Birliğini ve Ülke Bütünlüğünü Bozmak (m.302), Askeri Tesisleri Tahrip ve Düşman Askeri Hareketleri Yararına Anlaşma (m.307), Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenen Anayasayı İhlal (m.309), Cumhurbaşkanına Suikast (m.310/1), Yasama Organına Karşı Suç (m.311), Hükümete Karşı Suç (m.312), Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine Karşı Silahlı İsyân (m.313), Silahlı Örgüt (m. 314), Silah Sağlama (m.315), Milli Savunmaya Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenen Yabancı Hizmetine Asker Yazma, Yazılma (m.320) suçları terör suçlarıdır. Bunun dışında ayrıca dolaylı terör suçu sayılan TMK'nın 4. maddesindeki suçların Kanun'un 1. maddesinde belirtilen amaçlar doğrultusunda, suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde bu suçlar da terör suçu sayılacaktır.

Terör suçlarının bireysel veya iştirak suretiyle birkaç kişi tarafından işlenmesi mümkün değildir. Devlete ve Anayasal düzene karşı suçlar ciddi, işlenmeleri zor, etki ve sonuçları ile sebep olacağı tahribatı ağır olan eylemlerdir. Her ne kadar belirtilen terör suçlarında örgütün varlığı zorunlu bir unsur olmasa da, bu suçlar tanım ve unsurları itibarıyla ancak elverişli araç ve gereçlere, yeterli üyeye sahip, sürekliliği ve hiyerarşik yapısı olan bir suç örgütü tarafından işlenebilir.²⁸ Yargıtay da terör suçlarının ancak bir örgüte mensup kişilerce işlenebileceğini belirtmiştir.²⁹

---

²⁶ Hafizoğulları/Kurşun'a göre, terörün bir fikriyatı yoktur, terör bir fikir parazitidir. Bkz. Hafizoğulları/Kurşun, s. 54

²⁷ Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 30.

²⁸ Şen/Eryıldız, s. 304; Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 130; Turinay, s. 66.

²⁹ Yargıtay 16. CD 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 10/01/2020, Uyap Karar Arama

4. Terör Örgütü

Terör örgütleri, diğer suç örgütlerinden farklılık gösterir. Terör örgütü dışında kalan suç örgütleri, ekonomik çıkar elde etmek amacıyla hareket ederken, terör örgütleri siyasi amaçlarla faaliyet yürütür.³⁰ Terör örgütleri, kendilerini amaç ve ideolojileri kapsamında toplumda ezilenlerin savunucusu olarak devlete karşı çıkan ve hak arayan özgürlük savaşçıları olarak konumlandırılırlar.³¹ Terör örgütleri için etnik kimlik, din, mezhep veya politik ideoloji bir motivasyon aracıdır.³² Terör örgütleri tarafından işlenen suçların etki alanı, diğer suç örgütlerine nazaran daha geniş ve sonuçları daha zararlıdır. Bunun yanı sıra terör suçlarıyla mücadele de daha zordur.³³

Genel suç örgütlerinin aksine terör örgütlerinin amaç suç olarak belirlediği suçlar devletin işleyişine, Anayasal düzene ve ülkenin ve milletin bütünlüğüne karşı işlenen suçlardır. Diğer suç örgütleri TCK'nın 220. maddesi kapsamında değerlendirilirken, terör örgütleri 314. maddesi kapsamında kabul edilmektedir.

TMK'nın 7. maddesine göre terör örgütü; cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1. maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere kurulmuş olan örgütlerdir. Aynı maddeye göre terör örgütünü kuranlar, yönetenler ve örgüte üye olanlar TCK'nın silahlı örgüt başlıklı 314. maddesi hükümlerine göre cezalandırılacaklardır.³⁴ 314. maddeye göre failerin terör örgütü kurmak, yönetmek veya bu örgüte üye olmak suçundan sorumluluğu için terör örgütünün TCK'nın ikinci kitap dördüncü kısım dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemeyi amaçlıyor olması gerekmektedir. Bahsedilen suçlar Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar ile Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar başlığı altında yer verilen suçlardır.

TCK'nın 220. maddesindeki suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu genel ve tamamlayıcı bir normdur. Özel olarak bir örgüt birtakım suçları işlemek amacıyla kurulduysa özel normların uygulanması gerekir.³⁵ TCK'nın 314/3. maddesinde suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümlerin bu suç açısından aynen uygulanacağı belirtilmiştir. Terör örgütleri de diğer suç örgütleri gibi TCK'nın 220. maddesinde belirtilen diğer şartları taşımaktadır.

---

³⁰ Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 131; Bodur/Özkul, s. 34; Turinay, s. 52.

³¹ Şen/Eryıldız, s. 37.

³² Bodur/Özkul, s. 34; Şen/Eryıldız, s. 298.

³³ Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 131.

³⁴ **Silahlı Örgüt (314. madde)**

1- Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2- Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

3- Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.

³⁵ Turabi, s. 264; Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 45; Evik, Vesile Sonay, Silahlı Örgütlenme Suçu, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2006/1, s. 108-109; Evik, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, s. 674-675.

İki örgütü birbirinden ayıran ise işlenmesi amaçlanan suçlardır. TCK'nın 314. maddesinin gerekçesinde, genel olarak suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu örgüte üye olmak suçlarının TCK 220. maddede yaptırım altına alınmış olmasına rağmen, bu maddede, işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından bir sınırlama getirildiği belirtilmiştir.

Yargıtay'a göre, TCK'nın 314. maddesi bakımından bir oluşumun ya da yapılanmanın silahlı terör örgütü sayılabilmesi için TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek için örgüt kurma suçunda örgütün varlığı için gerekli koşullar yanında, TCK'nın ikinci kitap dördüncü kısım dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları amaç suç olarak işlemek üzere kurulması ve amaca matuf bir eylem gerçekleştirmeye yeterli derecede silaha sahip bulunması gerekmektedir.³⁶

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç örgütü bakımından silah bir nitelikli unsur iken, 314. maddede düzenlenen suçun kurucu unsurudur. Bu maddenin gerekçesine göre, madde kapsamına giren örgütün silahlı olması gerekmektedir. Yine gerekçeye göre, örgütün bütün mensuplarının silahlı olmaları gerekmemekte, hedeflenen suçların işlenmesini sağlayabilecek derecede olmak üzere bazı üyelerin silahlı olmaları, suçun oluşması için yeterli olmaktadır.³⁷ Suçun oluşması bakımından silah türlerinin ve sayısının yeterli olup olmadığının takdiri de mahkemeye aittir. Terör örgütünün silahları fiziken elinde bulundurması şart değildir. Gerektiğinde silahları kullanabilme imkânına sahip olması yeterlidir. Silahlı terör örgütünün elinde bulunan silahın devlete ait olması ya da bu silahların hukuka aykırı yollardan elde edilmesi bu suçun oluşması açısından önem taşımaz.³⁸

Burada yeri gelmişken silahsız bir terör örgütü olup olmayacağını değerlendirmek gerekir. Kanaatimizce TMK'nın 1. maddesindeki suçlar bakımından kanun koyucunun cebir ve şiddet kullanımını suçun unsuru olarak görmesi ve elverişli türde ve sayıda silah olmaksızın bu şartın sağlanamayacağı, ayrıca devletin güvenliğine ve Anayasal düzene karşı işlenecek amaç suçların silah olmaksızın işlenmesinin mümkün gözükmemesi sebebiyle terör örgütünün mutlak surette silahlı olması gerekmektedir.³⁹

---

³⁶ Yargıtay 9. CD 22/12/2014 tarih ve 2014/5464 E, 2014/12447 K, Erişim Tarihi: 15/01/2020, Uyap Karar Arama; Yargıtay 16. CD 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 15/01/2020, Uyap Karar Arama.

³⁷ Evik, bu suçun oluşması için, örgütü meydana getirenlerin tamamının silahlı olması gerekmemekteyse de, silahın bilfiil mevcut olması ve örgüt üyelerinin çoğunluğunun silahının bulunması gerektiğini, ancak silahın sadece sağlanması konusunda irade birliği ya da örgüt üyelerinden sadece birkaçının silahının bulunmasının silahlı örgütün varlığı açısından yeterli kabul edilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Evik, Silahlı Örgütlenme Suçu, s. 117.

³⁸ YCGK 26/09/2017 tarih ve 2017/16-956 E, 2017/370 K, Erişim Tarihi: 15/01/2020, Uyap Karar Arama.

³⁹ Aynı yönde bkz. Şen/Eryıldız, s. 39, 47-48; Evik, Silahlı Örgütlenme Suçu, s. 131; Bodur/Özkul, s. 35-36; Turinay, s. 74-75.

Bir örgütün terör örgütü olarak kabul edilebilmesi için buna ilişkin ulusal ya da uluslararası bir mahkemenin kesinleşmiş kararı, bağlayıcı uluslararası bir sözleşme ya da uluslararası resmi bir teşkilatın bağlayıcı kararının gerektiği söylenmekte⁴⁰ ise de, uygulamada terör örgütünün varlığından bahsedilebilmesi, kesinleşmiş bir ulusal mahkeme kararına bağlıdır.⁴¹

Terör örgütü, baştan beri suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüt olabileceği gibi, legal olarak faaliyet gösteren bir sivil toplum örgütünün sonradan terör örgütüne dönüşmesi mümkündür.⁴²

5. Terör Örgütü Üyeliği Suçu

Terör örgütü üyesi; genel bir tanım ile örgütün kurucusu ve yöneticileri dışında kalan bütün mensupları olarak ifade edilebilir. Terör örgütü kurucusu veya yöneticisi, örgüt mensupları üzerinde hâkimiyet sağlayan kişilerdir.

Yargıtay'a göre suç örgütü kurmak, suç işlemek amacıyla yeni bir örgütün oluşturulması veya var olan yasal bir teşkilatın sistemli bir şekilde suç örgütüne dönüştürülmesidir. Amaç suçları işlemek için gerekli olan asgari şartları sağlayarak, somut ve fiili bir oluşumun meydana getirilmesi gerekmektedir. Terör örgütü kurucusu Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçları işlemek amacıyla terör örgütünü kuran kişidir.⁴³

Suç örgütü yöneticiliği, örgütte hiyerarşik bakımdan üst konumda olup, örgütün tamamı veya bir kısmı üzerinde sevk, idare, iş bölümü, disiplin ve koordinasyonun sorumluluğunu üstlenmek, örgütün stratejisini, plan ve programını belirlemek, örgüt mensuplarına emir ve talimat verebilmek anlamına gelir.⁴⁴ Örgütü yönetmek, örgütün amaçları doğrultusunda örgütü idare etmeyi, emir ve direktif vermeyi, örgüt içinde inisiyatif ve karar verme gücüne sahip olmayı gerektirir. Örgüt yöneticisi örgütün varlığını, etkinliğini ve gelişimini sağlar, örgütün hedeflerini belirler, program ve stratejilerini oluşturur.⁴⁵ TMK'nın 7/1. maddesinin son cümlesine göre örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılmaktadır.

---

⁴⁰ Şen/Eryıldız, s. 297-298.

⁴¹ Bodur/Özkul'a göre bir örgütün terör örgütü olarak kabulü için Yargıtay tarafından verilen kesinleşmiş bir karar olması gerekiyorsa da, yargısal faaliyete delil olması açısından güvenlik birimlerinin tespitleri, hükümet yetkililerinin açıklamaları ve üst güvenlik birimi olan Milli Güvenlik Kurulunun kararları da son derece önemlidir. Bkz. Bodur/Özkul, s. 43.

⁴² YCGK 24/04/2017 2017/16. MD-956 E, 2017/360 K, Erişim Tarihi: 19/01/2020, Uyap Karar Arama.

⁴³ Yargıtay 16. CD 18/07/2017 tarih ve 2016/7162 E, 2017/4786 K, Erişim Tarihi: 19/01/2020, Uyap Karar Arama.

⁴⁴ Aykut, Ersan, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK md.220), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 71, Sayı 1, Oca 2013, s. 383; Şen/Eryıldız, s. 117; Gültaş, s. 20; Turabi, s. 277.

⁴⁵ Yargıtay 16. CD 18/07/2017 tarih ve 2016/7162 E, 2017/4786 K, Erişim Tarihi: 23/01/2020, Uyap Karar Arama.

Terör örgütü üyeliği suçunun unsurları Yargıtay kararlarında ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Yargıtay'a göre, terör örgütü üyesi; örgüt amacını benimseyen, örgütün hiyerarşik yapısına dâhil olan ve bu suretle verilecek görevleri yerine getirmeye hazır olmak üzere kendi iradesini örgüt iradesine terk eden kişidir. Örgüt üyeliği, örgüte katılmayı, bağlanmayı, örgüte hâkim olan hiyerarşik gücün emrine girmeyi ifade etmektedir. Örgüt üyesi, örgütle organik bağ kurup, örgütün faaliyetlerine katılan kişidir. Organik bağ, canlı, geçişken, etkin, faili emir ve talimat almaya açık tutan ve hiyerarşik konumunu tespit eden bağ olup üyeliğin en önemli unsurudur. Örgüte sadece sempati duymak ya da örgütün amaçlarını, değerlerini, ideolojisini benimsemek, buna ilişkin yayınları okumak, bulundurmamak, örgüt liderine saygı duymak gibi eylemler örgüt üyeliği için yeterli değildir.⁴⁶

Terör örgütü üyeliği suçunun oluşabilmesi için, örgütle organik bağ kurulması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerin bulunması gerekmektedir. Ancak niteliği, işleniş biçimi, meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığı, örgütün amacı ve menfaatlerine katkısı itibarıyla süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk özelliği olmasa da ancak örgüt üyeleri tarafından işlenebilen suçların faileri de örgüt üyesi olarak değerlendirilir.⁴⁷

Kişinin, terör örgütü üyesi olabilmesi için sempati aşamasını geçerek, örgütün kuruluş amacını kabullenmesi, örgütün amacını bilmesi ve benimsemesi ve örgüte katılma iradesini ortaya koyması gerekmektedir.⁴⁸ Terör örgütüne üye olan kişi, bu örgütün suç işlemek amacıyla hareket ettiğini bilmelidir.⁴⁹

Terör örgütü üyeliği, örgüte fiilî bir katılmayı gerektirmektedir. TCK'nın 220. maddesinin gerekçesinde örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin rızasının gerekmediği, tek taraflı iradeyle de örgüte katılmanın mümkün olduğu belirtilmiştir. Bu hususta, doktrinde bir kısım yazar, madde gerekçesiyle benzer olarak tek taraflı iradeyle terör örgütü üyesi olunabileceğini⁵⁰, diğer bir kısım yazar ise bunun mümkün olmadığını belirtmiştir.⁵¹ Kanaatimizce, terör

---

⁴⁶ YCGK 24/04/2017 tarih ve 2017/956 E, 2017/370 K, Erişim Tarihi: 19/02/2020, Uyap Karar Arama; Yargıtay 16. CD 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 19/02/2020, Uyap Karar Arama.

⁴⁷ YCGK 24/04/2017 tarih ve 2017/956 E, 2017/370 K, Erişim Tarihi: 19/02/2020, Uyap Karar Arama; Yargıtay 16. CD 20/12/2017 tarih ve 2017/1862 E, 2017/5796 K, Erişim Tarihi: 19/01/2020, Uyap Karar Arama.

⁴⁸ Şen/Eryıldız, s. 133; Arslantürk, s. 293.

⁴⁹ Özgenç, s. 25; Gültaş, s. 28; Evik, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, 685; Evik, Silahlı Örgütlenme Suçu, s. 118; Hafizoğulları/Kurşun, s. 39.

⁵⁰ Özgenç, s. 24; Ersan, s. 286; Şen/Eryıldız, s. 131; Arslantürk, s. 228; Dursun, s. 205-206; Dursun, terör örgütü yöneticilerinin rızasının aranmamasının, terör örgütü üyeliği suçunun ispatı bakımından büyük kolaylık sağlayacağını söylemektedir. Bkz. Dursun, s. 207.

⁵¹ Turabi, s. 270; Kavlak, s. 402; Yenidünya/İçer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, s. 807, Evik, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, s. 685.

örgütü üyeliğinin, örgüte katılma iradesinin yanı sıra örgüt hiyerarşisine dâhil olmayı gerektirmesi ve hiyerarşi için ast ile üstün iradesinin uyuşması, ayrıca örgüt üyesinin emir ve talimat almaya hazır beklemesi şart olduğundan, tek taraflı iradeyle terör örgütü üyeliğinden bahsedilemez. Yargıtay da görüşümüz doğrultusunda terör örgütü üyeliği için örgüt yönetiminin açık ya da zımni bir kabulü olması gerektiğini belirtmiştir.⁵²

Terör örgütü üyeliğinin, form doldurma⁵³, tören veya seremoni⁵⁴ gibi herhangi bir şekil şartı yoktur. Kişinin, terör örgütüne katılma iradesi ve örgüt tarafından hiyerarşik yapıya dâhil edilmesi terör örgütü üyeliği için yeterlidir.

Terör örgütü üyeliği, bağımsız bir suç olarak düzenlendiğinden, kişinin örgüt üyeliğinden sorumluluğu için mutlaka örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bir suça katılmış olması gerekmemektedir.⁵⁵

6. Genel Olarak Etkin Pişmanlık

Etkin pişmanlık, suçun tamamlanmasından sonra belli suçlarda cezayı ortadan kaldıran ya da cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeptir.⁵⁶ Etkin pişmanlık için failin suçu işledikten sonra pişmanlık göstermesi ve cezanın azaltılması ya da ortadan kaldırılması sonucunu doğuran davranışlar sergilemesi gerekir.⁵⁷

Gönüllü vazgeçme, TCK'nın genel hükümler kısmında düzenlendiğinden her suç tipinde tatbiki mümkün iken, etkin pişmanlık sadece kanunda açıkça belirtilen suçlar için geçerlidir.⁵⁸ Gönüllü vazgeçme, gerek icra hareketleri aşamasında gerekse icra hareketlerinin bitmesinden sonra, failin suçu tamamlamaktan gönüllü olarak vazgeçmesi halidir. Etkin pişmanlık ise suçun bütün unsurlarıyla tamamlanmasından sonra failin pişmanlık gösteren davranışlar sergilemesidir. Etkin pişmanlık, gönüllü vazgeçmenin tamamlanmış suçlardaki görünüm şeklidir.⁵⁹

---

⁵² Yargıtay 16. CD 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 26/02/2020, Uyap Karar Arama.

⁵³ Özgenç, s. 24.

⁵⁴ Evik, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, s. 685.

⁵⁵ YCGK 24/04/2017 tarih ve 2017/16. MD-956 E, 2017/360 K, Erişim Tarihi: 26/02/2020, Uyap Karar Arama.

⁵⁶ Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, Mehmet Emin/Çakır, Kerim, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 12. Baskı, 2018, Ankara, s. 606, Turabi, s. 332; Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 622.

⁵⁷ Keklik, Ramazan, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Etkin Pişmanlık, Adalet Yayınevi, 2016, Ankara, s. 5; Tozman, Önder, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, Adalet Yayınevi, 2015, Ankara, s. 395.

⁵⁸ TCK da 93., 110., 168., 192., 201., 221., 248., 254., 269., 274. ve 293. maddelerde etkin pişmanlık başlığı altında etkin pişmanlık hükümlerine yer verilmiştir.

⁵⁹ Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 622; Bodur/Özkul, s. 267; Dursun, s. 353.

Etkin pişmanlığın temelinde, gerçekten pişman olan failin ıslah olduğu ve yeniden suç işlemeyeceği düşüncesiyle uygulanacak yaptırım bakımından faile avantaj sağlanması vardır. Samimi bir şekilde işlediği suçtan pişman olan failin cezasının azaltılması veya ortadan kaldırılması onarıcı adalet anlayışının gereğidir.⁶⁰

7. TCK'nın 221. Maddesinde Düzenlenen Etkin Pişmanlık Hali

TCK'nın 314/3. maddesine göre suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin olarak TCK'nın 221. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümleri terör örgütü üyeliği suçu için de uygulanacaktır.

Örgütlü suçlarda etkin pişmanlığın amacı, bir yandan örgütlü suçlar bakımından stratejik önemi nedeniyle en etkili bilgi edinme ve mücadele araçlarından olan örgütün kendi mensuplarını kullanmak, diğer taraftan da suç işlemeyi önlemek, mensup olduğu yasa dışı örgütün amaçladığı suçun işlenmesine engel olanları ve işlediği suçtan pişmanlık duyanları cezalandırmayarak ya da cezasında indirim yaparak yeniden topluma kazandırmaktır.⁶¹

5237 sayılı TCK öncesinde, bazı kanunlarda terör örgütü üyelerine yönelik etkin pişmanlık düzenlemeleri yapılmıştır. Bunlardan ilki 25.3.1988 tarihli ve 3216 sayılı Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun'dur. Kanunun yürürlük süresinin bitmesiyle sırası ile 3419, 3618, 3853, 4085, 4450, 4537 sayılı Kanunlar yürürlüğe girmiştir. Son olarak ise 29.07.2003 tarihli 4959 sayılı Toplum Kazandırma Kanunu yürürlüğe sokulmuştur. Söz konusu kanunların ortak yönü, süreli olmaları, sadece terör örgütü üyeleri için etkin pişmanlık düzenlemeleri içermeleri ve örgüt kurucuları ya da yöneticilerinin kapsam dışı bırakılmasıydı.⁶² 5237 sayılı TCK'nın 221. maddesi ile etkin pişmanlık belirli şartlar dâhilinde tüm örgüt mensupları için süre sınırlaması olmaksızın geçerli hale getirilmiştir.

Terör örgütü üyeliği suçunda etkin pişmanlık hükümleri bir af yasası olmayıp, terör örgütlerinin insan kaynağının kurutulabilmesi, alınabilecek diğer tedbirlerle birlikte bu örgütlerin etkisizleştirilip ortadan kaldırılmaları, geçmişte meydana gelen terör eylemlerinin aydınlatılabilmesi, bu örgütlerin gelecekte işleyebilecekleri suçların engellenmesi ve terör örgütüne üye olanların tekrar topluma kazandırılabilmelerini sağlar.⁶³

---

⁶⁰ Keklik, s. 1-2.

⁶¹ Kavlak, s. 447-448; Bodur/Özkul, s. 268; Tozman, s. 396-397; Yargıtay 16. CD 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 29/02/2020, Uyap Karar Arama.

⁶² Baba, Yasemin, Türk Ceza Kanunu'nda Etkin Pişmanlık, XII Yayıncılık, 2013, İstanbul, s. 58-59; Tozman, s. 397-398.

⁶³ YCGK 08/04/2008 tarih ve 2008/9-18 E, 2008/78 K, Erişim Tarihi: 26/02/2020, Uyap Karar Arama.

Etkin pişmanlığın ceza tehdidi ile sanığın özgür iradesini ortadan kaldırması ve dürüst yargılanma hakkının elinden alınması gibi olumsuz tarafı olsa da etkin pişmanlık, usul ekonomisi, örgütün dağıtılması ve örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçların ortaya çıkarılması, yargılama makamının ispat külfetinden kurtulması ve maddi gerçeğe ve adalete çabuk ulaşılması ve terör örgütü üyesinin pişmanlığının ödüllendirilmesi bakımından oldukça yararlıdır.⁶⁴

A. 221/1. Maddede Düzenlenen Etkin Pişmanlık Hali

TCK'nın 221/1. maddesinde örgütün kurucuları ve yöneticileri bakımından etkin pişmanlık hali düzenlenmiştir. Buna göre, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturmaya başlanmadan ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden önce, örgütü dağıtan veya verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlayan kurucu veya yöneticiler hakkında cezaya hükmolunmayacaktır.

Kurucu veya yöneticilerin bu maddeden yararlanabilmesi için soruşturmaya başlanmamış olması gerekmektedir. Soruşturma, Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'nın 2/1-e maddesine göre, Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi ifade etmektedir. Soruşturma evresi, CMK 160/1. maddesine göre, Cumhuriyet savcısının bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hali öğrenmesiyle başlar. Kurucu veya yöneticinin 221/1. madde hükmünden faydalanabilmesi için bu aşamaya kadar örgütü dağıtması ya da verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlaması gerekmektedir.⁶⁵

Kanaatimizce, örgütün kurucusu ya da yöneticisinin verdiği bilgilerin örgütün dağılmasını sağlamaya elverişli, makul ve yararlı olması yeterlidir. Terör örgütü, bir başka sebeple dağılmış olsa dahi verilen bilgiler bu şartları taşıyorsa, örgütün kurucusu ya da yöneticisi hakkında 221/1. madde hükmü uygulanmalıdır.⁶⁶ Terör örgütü kurucusu ya da yöneticisi, samimi olarak pişmanlık gösterip örgütün dağılması için elinden geleni yapmışsa ancak buna rağmen başarılı olamamışsa, kişi hakkında yine de etkin pişmanlık hükümleri uygulanmalıdır.⁶⁷

Terör örgütünün amacı doğrultusundaki suçlardan kasıt ise TCK'nın Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar ile Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenen suçlardır.

---

⁶⁴ Şen/Eryıldız, s. 354.

⁶⁵ Tozman, s. 402-403.

⁶⁶ Aynı yönde bkz. Şen/Eryıldız, s. 356; farklı yönde Tozman, s. 403. Yazara göre, örgüt kurucusu ya da yöneticisinin verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlaması ihtimalinde, örgütün dağılması verilen bu bilgilerin sonucunda gerçekleşmelidir. Bu itibarla bu kişilerin verdiği bilgi örgütün dağılmasını sonuçlamıyorsa yani bu bakımdan bilgi yeterli değilse kişi etkin pişmanlıktan yararlanamayacaktır.

⁶⁷ Keklik, s. 114.

Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması için failin talebinin bulunması gerekmez. Fakat fail açıkça etkin pişmanlıktan faydalanmak istemediğine ilişkin iradesini ortaya koyduğunda artık etkin pişmanlık hükümleri uygulanamayacaktır.⁶⁸

Etkin pişmanlık yasal bir düzenleme olması sebebiyle kişiye adli makamlarca hatırlatılmalıdır. Bu durum CMK'nın 148. maddesindeki ifade ve sorgudaki yasak usuller kapsamında değildir. Etkin pişmanlık sebebiyle cezasızlık ya da cezada indirim kişinin yasal hakkı olması sebebiyle yasaya aykırı bir yarar olarak değerlendirilemez.

B. 221/2. Maddede Düzenlenen Etkin Pişmanlık Hali

TCK'nın 221/2. maddesinde örgüt üyesi bakımından etkin pişmanlık hali düzenlenmiştir. Buna göre, örgüt üyesinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi halinde hakkında cezaya hükmolunmayacaktır.

Terör örgütü üyesinin TCK'nın 221/2. maddesi hükmünden yararlanabilmesi için örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmemiş olması gerekmektedir.⁶⁹ Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçların doktrinde sadece TCK'nın 302. ya da 309. maddesinde düzenlenen suçlar olduğuna ilişkin bir görüş vardır.⁷⁰ Bir başka görüşe göre ise terör örgütü üyesinin örgütün işlediği herhangi bir suçta iştirak etmemesi gerekmektedir.⁷¹ Ancak Yargıtay'a göre, bu görüşlerin aksine TCK'nın 221/2. maddesi hükmünün uygulanabilmesi için terör örgütü üyesinin yukarıda belirtmiş olduğumuz amaç suçlardan herhangi

---

⁶⁸ Şen/Eryıldız, s. 355; Tozman, s. 400.

⁶⁹ "...suç tarihinde eşi ve iki çocuğuyla birlikte... sınırından ülkemize kaçak şekilde girmek isterken kolluk tarafından açılan uyarı ateşi üzerine, beyaz bir atlet sallamak suretiyle direnmeksizin teslim olma iradesi gösteren ve bu şekilde gözaltına alınan sanığın, örgüt üyesi olduğuna dair önceden bilgi bulunmaması, ... ülkesinde faaliyet gösteren PYD/YPG isimli silahlı terör örgütünün kamplarına katılıp sözde asker olarak maaş karşılığı silahlı eğitim alan, bu süreçte herhangi bir suç işlediği tespit edilemeyen, aksi ispat edilemeyen savunmasına göre örgütten kaçıp ailesi ile birlikte Türkiye'ye sığınmak için sınırdan gizlice geçtiği sırada yakalanan sanığın Dairemizce de benimsenen Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 09.11.2009 tarih 2008/5368-2009/1189 sayılı kararda yer verildiği üzere silahlı terör örgütü mensubu iken suça katılmaksızın örgütten gönüllü olarak çekildiğini belirtmesi karşısında; örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak ettiğine dair delil de elde edilemediği gözetilerek hakkında TCK'nın 221/2. maddesindeki etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiği halde yasal olmayan gerekçeyle yazılı olduğu şekilde karar verilmesi..." Yargıtay 16. CD 03/07/2019 tarih ve 2019/4257 E, 2019/4676 K, Erişim Tarihi: 27/01/2020, Uyap Karar Arama.

⁷⁰ Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, 2014, Ankara, s. 6700.

⁷¹ Kavlak, s. 450; Bodur/Özkul, s. 271.

birinin işlenişine iştirak etmeksizin, hakkında bir soruşturma başlamadan önce örgütten gönüllü olarak ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi gerekmektedir.⁷²

Mahkemenin, terör örgütü üyesinin örgütün faaliyeti kapsamında herhangi bir suç işleyip işlemediğini ilgili makamlardan sorarak araştırması gerekmektedir.⁷³

Terör örgütü üyesinin TCK'nın 221/2. maddesinden yararlanabilmesi için, örgüt ve mensupları hakkında bilgi vermesi zorunlu değildir. Kişinin, örgütten gönüllü olarak ayrılıp yetkili makamlara müracaat etmek suretiyle, örgüte üye olarak katıldığını ve pişmanlık duyarak ayrıldığını beyan etmesi yeterlidir.⁷⁴

Her ne kadar Yargıtay TCK'nın 221/2. maddesinin uygulanabilmesi için terör örgütü üyesi hakkında bir soruşturma başlatılmamış olması şartını arıyorsa da⁷⁵, kanaatimizce maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere, kişi hakkında örgüt üyesi olmaktan dolayı soruşturma başlatılmış olması veya örgütün faaliyeti çerçevesinde başkaları tarafından suç işlenmiş olması TCK'nın 221/2. madde hükmüne göre etkin pişmanlık uygulanmasına engel değildir.⁷⁶

Terör örgütü üyesi, TCK'nın 221/2. madde hükmünden yararlanabilmek için hiçbir baskı altında kalmaksızın, hangi amaçla olursa olsun (kişisel, ailevi vb.) kendi özgür iradesiyle, gönüllü olarak terör örgütünden ayrıldığını bildirmelidir.⁷⁷ Ancak kişinin, örgütten ayrıldığını beyan ettiği tarihten sonra herhangi bir örgütsel faaliyette bulunduğu dair delil elde edilememesi durumunda da örgütten ayrıldığının kabulü gerekir. Her durumda ilgili makamlara örgütten ayrıldığının bildirilmiş olunması şartı aranmamalıdır.⁷⁸

Kanunda ilgili makamların hangileri olduğu açıkça belirtilmemiştir. Burada, kavramı geniş yorumlayarak yargı makamlarının yanı sıra, tüm kolluk birimleri

⁷² Yargıtay 16. CD 02/07/2019 tarih ve 2019/1503 E, 2019/4646 K, Erişim Tarihi: 27/01/2020, Uyar Karar Arama.

⁷³ "... TCK'nın 221/2. maddesi kapsamında bulunan sanığın örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenmesine iştirak edip etmediğinin İçişleri Bakanlığı'ndan sorulup araştırılması..." Yargıtay 14.CD 16/01/2017 tarih ve 2016/9225 E, 2017/163 K, akt. Şen/ Eryıldız, s. 357'de 5. dipnot.

⁷⁴ Yargıtay 16. CD 19/03/2018 tarih ve 2017/2699 E, 2018/848 K, Erişim Tarihi: 28/02/2020, Uyar Karar Arama.

⁷⁵ "...Amaç suçun işlenişine iştirak etmeksizin, hakkında bir soruşturma başlamadan önce örgütten gönüllü olarak ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi halinde (221/2 m.)..." Yargıtay 16. CD 17/10/2019 tarih ve 2019/3229 E, 2019/6177 K, Erişim Tarihi: 01/03/2020, Uyar Karar Arama.

⁷⁶ Aynı yönde Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 6703; Arslantürk, s. 334; Yenidünya/içer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, s. 824; Bodur/Özkul, s. 272.

⁷⁷ Yenidünya, A. Caner/içer, Zafer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (TCK. m.220, 221), Digesta Yayınevi, 2014, İstanbul, s. 103; Sarıtaş, Erkan, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçları, XII Yayıncılık, 2018, İstanbul, s. 523; Şen/Eryıldız, s. 358; Arslantürk, s. 340; Tozman, s. 405.

⁷⁸ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 6704; Dursun, s. 361; Lyngbo/Yenisey/Topçu/Tozman/Şahin, s. 627; Tozman, s. 406.

ve buralara ayrılma iradesini iletebilecek tüm devlet makamlarının kapsama dâhil edilmesi gerekir. Bildirim valiliklere, kaymakamlıklara ve Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da yapılabilir. Terör örgütü üyesinin örgütten ayrıldığı bizzat ilgili makamlara bildirmiş olması gerekir.⁷⁹ Ancak örgüt üyesinin hastalık, sakatlık vb. gibi bizzat müracaatına engel teşkil edecek hali varsa, bir başkası tarafından örgüt üyesinin rızasına uygun olarak ilgili makamlara bildirim yapılması durumunda da örgüt üyesi hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanmalıdır.⁸⁰

Terör örgütü üyesinin, önceki beyanında etkin pişmanlıktan faydalanmak istediğini belirtip, sonraki beyanında suçunu inkâr etmesi ve etkin pişmanlıktan vazgeçmesi halinde artık etkin pişmanlık hükümleri uygulanamayacaktır.⁸¹ Ancak bu durumda, terör örgütü üyesinin bu beyanının örgütün baskı ve korkutucu gücünden kaynaklanıp kaynaklanmadığı araştırılmalıdır.⁸² Kanaatimizce bu gibi durumlarda, terör örgütünün kişi üzerinde baskı veya tehditte bulunduğu tespit edilmişse, örgütün çözülmesinin sağlanması, terör örgütü üyesinin örgütten uzaklaştırılabilmesi ve ıslahı için hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanmalıdır.⁸³

C. 221/3. Maddede Düzenlenen Etkin Pişmanlık Hali

TCK'nın 221/3. maddesinde suç örgütü üyesi bakımından etkin pişmanlık hali düzenlenmiştir. Buna göre, örgüt üyesi, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin yakalandığında, pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi verirse hakkında cezaya hükmolünmayacaktır.

Terör örgütü üyesinin bu madde kapsamında etkin pişmanlıktan faydalanabilmesi için örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeden yakalanmış olması gerekmektedir, yukarıda bahsettiğimiz gibi madde metninde bahsedilen suçlar her türlü suç değil, terör örgütünün işlemeyi amaçladığı suçlardır. Bunlar dışında örneğin bireysel

---

⁷⁹ Şen/Eryıldız, s. 358; Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 6704; Arslantürk, s. 335; Bodur/Özkul, s. 272.; Baba, s. 60; Keklik'e göre, hakkın kötüye kullanılması amacı taşımadığı müddetçe ilgili makam kavramı olabildiğince geniş yorumlanmalıdır. Bkz. Keklik, s. 118.

⁸⁰ Yenidünya/İçer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (TCK. m.220, 221), s. 104.

⁸¹ "...soruşturma aşamasında kısmen de olsa suçun açığa çıkmasına yardımcı olacak şekilde ifade veren, ancak kovuşturma aşamasında önceki ifadelerinden dönen sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına yasal olanak yok ise de; dosya kapsamına uygun bulunmayan yasal ve yerinde olmayan gerekçelerle TCK'nın 62. maddesinin uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesi..." Yargıtay 16.CD 18/09/2019 tarih ve 2019/2967 E, 2019/5454 K, Erişim Tarihi: 01/03/2020, Uyar Karar Arama.

⁸² Yargıtay 9. CD 23/11/2011 tarih ve 2009/18357 E, 2011/28974 K, akt Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 6702'de 718. dipnot.

⁸³ Aynı yönde bkz. Tozman, s. 398.

amaçlarla işlenen suçlar etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına engel değildir.⁸⁴

Etkin pişmanlık kapsamında verilen bilgilerin örgütün dağılmasını ya da örgüt mensuplarının yakalanmasını sağlaması gerekmektedir. Verilen bilginin elverişli olması yeterlidir. Fail, bilgisi dâhilinde gerçekleşen faaliyetlerle ilgili bilgi vermelidir. Failin vermiş olduğu bilgilerin daha önceden güvenlik güçlerinin elinde olup olmadığının ya da güvenlik güçlerinin hatası veya başarısızlığı sebebiyle verilen bilgiden yararlanılamamasının herhangi bir önemi yoktur.⁸⁵

Kanunda verilen bilginin örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlaması açıkça aranmıyor ise de verilen bilgi, bu hususları sağlayacak derecede öneme sahip olmalıdır.⁸⁶ Terör örgütü üyesinin vereceği bilgilerin örgütte zafiyet yaratacak, örgüte önemli boyutta zarar verecek ve örgütün faaliyetlerini sekteye uğratabilecek düzeyde olması gerekmektedir. Birkaç örgüt üyesinin isminin verilmiş olması yeterli değildir.⁸⁷ Verilen bilgi, tek başına örgütü çökertecek nitelikte olmasa bile, önemli sayılabilecek miktarda üyenin ya da silah veya malzemenin ele geçirilmesini sağlamalıdır.⁸⁸

Yargıtay'a göre, TCK'nın 221/3. maddesi kapsamında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, yakalanan sanıkların örgütün dağılmasına veya mensuplarının yakalanmasına elverişli bilgi vermesi gerekir. Bu bilginin elverişliliği, örgütün örgütlenme biçimi, failin örgüt yapılanmasındaki konumu ile örgütte geçirdiği süre ve katıldığı faaliyetler gibi kıstaslar göz önüne alınarak mahkemece takdir edilecektir. Failin, tam bir gizlilik esasına ve hücre tipi yapılanmaya dayanan örgütlerde örgütü tamamen dağıtacak, yapılanma şemasını ortaya koyacak bilgiler vermesi beklenemez. Ancak konumu gereği bilmesi beklenen bilgileri samimi olarak ortaya koymalı, bu bilgiler her halükarda örgütte zafiyet yaratacak, örgüte önemli boyutta zarar verecek ve örgüt faaliyetlerini belli ölçüde sekteye uğratabilecek boyutta olmalıdır.⁸⁹

---

⁸⁴ Şen/Eryıldız, s. 360.

⁸⁵ Baba, s. 61; Yargıtay 16. CD 12/05/2015 tarih ve 2015/1426 E, 2015/1292 K, Erişim Tarihi: 03/03/2020, Uyap Karar Arama; "...Mahkemenin kabulünde 'sanığın isimlerini verdiği üyeler hakkında zaten soruşturma yapılıyor veya yapılmış olması'nın etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmamasında gerekçe olarak gösterilmesi yerinde değilse de..." Yargıtay 16. CD 15/11/2018 tarih ve 2018/1591 E, 2018/4489 K, Erişim Tarihi: 14/04/2020.

⁸⁶ Evik, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, s. 694; Evik, Silahlı Örgütlenme Suçu, s. 130; Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 6707; Dursun, s. 363.

⁸⁷ Arslantürk, s. 339; Sarıtaş, s. 530-531.

⁸⁸ Yargıtay 16. CD 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 03/03/2020, Uyap Karar Arama.

⁸⁹ Yargıtay 16. CD 11/07/2018 tarih ve 2018/910 E, 2018/2482 K, Erişim Tarihi: 03/03/2020, Uyap Karar Arama.

Verilen bilginin örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli olup olmadığını takdir yetkisi mahkemeye aittir. Mahkeme somut olayın özelliğine göre, terör örgütü üyesinin örgüt içerisindeki konumunu ve üstlendiği görevleri ve faaliyetleri göz önünde bulundurarak verilen bilgilerin yeterli olup olmadığını değerlendirecektir. Kişinin örgüte ilişkin bildiklerini samimi bir şekilde anlatması gerekmektedir. Terör örgütü, kişinin verdiği bilgiler haricinde başkaca bir veri ile dağıtılsa ya da üyeleri yakalanırsa bu durumda bile kanaatimizce verilen bilgilerin elverişli, makul, yararlı ve yeterli olması halinde TCK'nın 221/3. madde hükmü uygulanmalıdır.⁹⁰

Mahkeme, terör örgütü üyesinin verdiği bilgilerin, örgütün dağıtılmasına ya da mensuplarının yakalanmasına dair elverişliliği ile bilgilerin doğru ve faydalı olup olmadığını ilgili makamlara sorarak araştırmalıdır.⁹¹

TCK'nın 221/3. maddesine göre etkin pişmanlık hükümleri, madde lafzı dikkate alındığında sadece terör örgütü üyesine yönelik olsa da, evleviyet kuralı gereği henüz Yargıtay'ın önüne gelmiş böyle bir dava olmamasına karşın, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım edenler hakkında da uygulanmalıdır. Çünkü bu kişiler hakkında yakalandıktan sonra örgüte ilişkin bilgi vermeleri halinde TCK'nın 221/3. maddesine göre cezasızlık hali değil, TCK'nın 221/4-2. maddesine göre cezalarından indirim yapılması söz konusu olacaktır. Terör örgütü üyeliği suçunun cezası daha ağır olmasına rağmen örgüt üyesi için cezasızlık öngörülmüşken, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım edenler hakkında cezasızlık halinin uygulanamayacağı kabulü suç ve ceza siyasetine aykırıdır. Dolayısıyla TCK'nın 221/3. madde hükmü bu kişiler için de uygulanmalıdır.⁹²

Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için örgüt mensubunun suç işlediğini kabul etmesi gerekmektedir. Kişinin, beraat etme ihtimalini düşünerek suçunu inkara yönelik savunma yapması ancak pişmanlık duyarak samimi bir şekilde bildiklerini anlatması halinde etkin pişmanlık hükümleri uygulanmalıdır.⁹³ Yargıtay, savunmasında faaliyetleri ve bildiği örgüt mensuplarına ilişkin bilgi veren ve lehine olan tüm hükümlerin uygulanmasını isteyen örgüt mensubunun, örgüt yapılanması içerisindeki konumunun, bir

---

⁹⁰ Aynı yönde bkz. Şen/Eryıldız, s.364; Bodur/Özkul, s. 274.

⁹¹ "...sanığın örgütte kaldığı süre ve konumu itibarıyla verdiği bilgilerin doğru ve faydalı olup olmadığı konusunda ilgili birimlerden gerekli araştırmaların yapılarak sonucuna göre sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 221. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılmasında zorunluluk bulunması..." Yargıtay 16. CD 25/06/2019 tarih ve 2019/2621 E, 2019/4462 K, Erişim Tarihi: 07/03/2020, Uyar Karar Arama.

⁹² Şen/Eryıldız, s. 359-360.

⁹³ Arslantürk, s. 342; aksi yönde bkz. Tozman, s. 401.

suç olgusu kapsamında değerlendirilmemesi gerektiğine inandığını söylemesi halinde, hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiğini belirtmiştir.⁹⁴ Kanaatimizce örgüte ilişkin bildiklerini samimi bir şekilde anlatan ve etkin pişmanlıktan faydalanmak istemediğini, bu kurumun hüküm ve sonuçları kendisine anlatılmış olmasına rağmen özgür iradesine dayalı olarak ortaya koymamış olan failin, her durumda suçunu kabul edip örgütün kurucusu, yöneticisi ya da üyesi olduğunu kabul etmesi beklenmemelidir. Çünkü toplumda, terör örgütü mensubu dendiğinde insanların aklına, silahlı veya bombalı eylem yapan, mayın döşeyen, asker ve sivil kişilerin canına kasteden, kamuya veya özel kişilere ait mallara zarar veren ve kendine özgü kıyafetleri olan kişiler gelmektedir. Çoğu terör örgütü böyle olmakla beraber bazı atipik terör örgütlerinde örgütsel eylem kimi zaman sadece gizli bir haberleşme programının kullanılması, dini görünümlü ancak esasen örgüt faaliyeti kapsamında gerçekleştirilen sohbet toplantılarına anlatıcı veya dinleyici olarak katılması, devlet kurumlarına örgütün amacı doğrultusunda eleman yetiştirilmesine yönelik görev icra edilmesi vb. şekillerde kendini gösterebilmektedir. Hal böyle olunca atipik terör örgütü mensubu kimi zaman örgütün yapısını, faaliyetlerini ve bildiği örgüt mensuplarını samimi bir şekilde anlatmasına rağmen, belleğindeki terör ve terör örgütü üyeliği kavramına göre, bu tür eylemlerinin suç oluşturmadığı düşüncesiyle, suç işlemediğini, başka bir ifadeyle örgüt mensubu olmadığını söylemektedir. Bu kişilerin, örgütten uzak tutulabilmesi, topluma yeniden kazandırılması ve hücre tipi yapılanan ve gizliliğe azami dikkat gösteren terör örgütlerinin çözülebilmesi için samimiyetleri ve örgüte ilişkin anlattıkları dikkate alınarak haklarında etkin pişmanlık hükümleri uygulanmalıdır.

D. 221/4. Maddede Düzenlenen Etkin Pişmanlık Hali

TCK'nın 221/4. maddesinde örgüt kurucusu, yöneticisi, örgüt üyesi, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek veya isteyerek yardım edenler bakımından etkin pişmanlık hükümleri düzenlenmiştir. Buna göre, suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi gönüllü olarak teslim olup örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi verirse hakkında cezaya hükmolunmayacaktır.

Gereğe göre, bu maddenin düzenlenmesindeki amaç, kişinin suç işlemek için kurulmuş olan örgütün kurucusu, yöneticisi veya üyesi olmakla birlikte, örgütün ulaştığı yapılanma itibarıyla dağılmasını sağlama imkânından

---

⁹⁴ Yargıtay 16. CD 24/04/2019 tarih ve 2019/685 E, 2019/2835 K, Erişim Tarihi: 03/03/2020, Uyar Karar Arama.

yoksun olması halinde, söz konusu kişilerin belli şartlarda etkin pişmanlıktan yararlanmasını sağlamaktır. Gerekçe incelendiğinde, kanun koyucunun amacının, etkin pişmanlık gösteren ve örgüte ilişkin samimi anlatımlarda bulunarak örgüte dair bilgi veren ve fakat durumu TCK'nın 221. maddesinin ilk 3 fıkrası şartlarına uygun olmayan kişinin bu davranışının karşılıksız bırakılmaması düşüncesi olduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle, ilk 3 fıkrada yer verilen şartlar oluştuğunda kişinin aleyhine sonuç doğurabilecek 4. fıkra hükmünün uygulanmaması gerektiği söylenebilir.

Terör örgütü üyesi, TCK'nın 221/4. madde hükmünden yararlanabilmek için hiçbir baskı altında kalmaksızın hangi amaçla olursa olsun kendi özgür iradesiyle gönüllü olarak terör örgütünden ayrıldığını bildirmelidir.⁹⁵ Terör örgütü üyesinin, örgüt mensuplarıyla anlaşmazlığa düşmesi veya ailevi nedenlerden dolayı teslim olmasının bir önemi yoktur. Kişi, dış etkenlerin zorlaması olmaksızın, iradi olarak teslim olmalıdır.⁹⁶

Terör örgütü üyesinin, örgütün yapısı ve faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili vermiş olduğu bilginin, örgütte geçirdiği süre ve konumu itibarıyla somut, makul, yeterli ve elverişli olması gerekir. Bu nitelikteki bilgi, örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlayamasa ve örgütün suç işlemesini önleyemese de kişi hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanmalıdır.⁹⁷

Terör örgütü üyesinin, etkin pişmanlık iradesi göstererek, kendisinin ve diğer örgüt mensuplarının eylemlerini açıkça ifade etmesi durumu TCK'nın 221/4. maddesi kapsamında etkin pişmanlık için yeterlidir. Kişinin, örgüt içerisinde bilgisi dâhilinde gerçekleşen faaliyetlerle ilgili verdiği bilgilerin daha önceden güvenlik güçlerinin elinde olup olmaması önemli değildir.⁹⁸

Mahkemenin, TCK'nın 221/4. maddesine göre değerlendirme yaparken, kişinin etkin pişmanlık kapsamında verdiği bilgilerin örgütte geçirdiği süre ve konumu itibarıyla yeterli olup olmadığını takdir etmesi ve mevcut bilgilerle uyumluluğunu ilgili birimlerden sorarak araştırması gerekmektedir.⁹⁹ Mahkeme

---

⁹⁵ Şen/Eryıldız, s. 358; Arslantürk, s. 340; Turabi, s. 341; Yenidünya/İçer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (TCK. m. 220, 221), s. 109; Yaşar/Gökcan/Artaç'a göre, kişinin örgütten ayrıldığını beyan ettiği tarihten sonra herhangi bir örgütsel faaliyette bulunduğu dair delil elde edilememesi durumunda örgütten ayrıldığının kabulü gerekir. Her durumda ilgili makamlara örgütten ayrıldığının bildirilmiş olunması şartı aranmamalıdır. Bkz. Yaşar/Gökcan/Artaç, s. 6704.

⁹⁶ Yargıtay 16. CD 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 09/03/2020, Uyap Karar Arama.

⁹⁷ Aynı yönde bkz. Şen/Eryıldız, s. 369-370; Turabi, s. 341; Arslantürk, s. 340; Sarıtaş, s. 534-535.

⁹⁸ Yargıtay 16. CD 12/05/2015 tarih ve 2015/1426 E, 2015/1292 K, Erişim Tarihi: 13/03/2020, Uyap Karar Arama.

⁹⁹ Yargıtay 16. CD 11/09/2019 tarih ve 2019/3014 E, 2019/5200K. ; "...FETÖ/PDY silahlı terör örgütü ile bağlantılı kişiler hakkında ad ve soyadları ile mesleklerini belirtmek suretiyle

yaptığı inceleme sonucu, terör örgütü üyesinin pişmanlık duymadığını, etkin pişmanlıktan faydalanmak için verdiği bilginin samimi olmadığını tespit edip, sanığın verdiği bilginin sırf kendisini cezadan kurtarma amaçlı olarak sınırlı düzeyde olduğu kanaatine varırsa sanık hakkında etkin pişmanlık hükümlerini uygulamayacaktır.¹⁰⁰

Kanunda sayılan kişilerin, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgileri gönüllü olarak teslim olmayıp, yakalandıktan sonra vermesi halinde TCK'nın 221/4. maddesinin 2. cümlesine göre artık bir cezasızlık durumu söz konusu olmayacak, kişi hakkında verilecek cezadan üçte birden dörtte üçe kadar indirim yapılacaktır. Bu iki sınır arasında yapılacak indirim, verilen bilginin niteliği, örgütün yapısı ve faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ya da diğer örgüt mensuplarının tespiti ile ilgili olmak üzere elverişlilik derecesi, ceza soruşturması ya da kovuşturmasının hangi aşamasında etkin pişmanlıkta bulunduğu gibi kıstaslar nazara alınarak mahkeme tarafından takdir ve tayin edilecektir.¹⁰¹

TCK'nın 221/4. maddesinin 2. fıkrasına göre verilecek cezadaki indirim oranının üst sınıra yakınlığı sanığın vermiş olduğu bilgilerin örgütte geçirdiği süre ve örgüt içerisindeki konumu ile uyumlu ve yeterli olmasına bağlıdır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, verdiği bir kararda, sanığın Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY)'na ilişkin örgütte kaldığı süreyle, örgütteki konumuyla, yerleştirildiği yargısal ve idari kurumların önemiyle büyük oranda uyumlu olarak hem örgütün yargı yapılanması, hem de bu yapılanmaya dahil olduğunu belirttiği çok sayıda kişi hakkında bilgi vermiş ve bu ifadelerini sürdürmüş olması, 62 örgüt mensubu hakkında farklı davalarda tanıklık yapmasına karşın, dosyadaki delillere göre, sanığın referans olduğu örgüt mensuplarına, görev süresince konumu itibarıyla

---

bilgi vererek pişmanlığını ifade eden sanığın, bildirdiği kişilerle ilgili olarak yürütülen bir soruşturma veya kovuşturma olup olmadığı ve beyanlarının söz konusu kişiler hakkındaki soruşturma veya kovuşturmalardan değerlendirilip değerlendirilmediği de saptandıktan sonra, sanık hakkında TCK'nın 221/4-2. cümlesinde düzenlenen etkin pişmanlık halinin uygulanması gerektiği..." Yargıtay 16. CD 11/07/2018 tarih ve 2018/910 E, 2018/2482 K, Erişim Tarihi: 13/03/2020, Uyap Karar Arama.

¹⁰⁰ Yargıtay, yerel mahkemenin hakkında bylock kullandığı tespit edilen ve buna ilişkin Log kayıtları da dosyaya gelen sanığın, etkin pişmanlıktan faydalanmak istediğini belirterek örgüte ilişkin bilgiler vermesine karşın, aşamalarda Bylock uygulamasını kullanmadığını, HTS kayıtlarında aynı suçtan soruşturma ve kovuşturma yürütülen kişiler ile bir çok görüşmesinin olmasına karşın bu kişileri tanımadığını belirtmesi, ifadesinde bahsettiği isimlerin zaten aynı suçtan yargılanan, hakkında kovuşturma bulunan kişiler olması ve sanığın örgüt içinde bir çok evden sorumlu olması, bölge talebe mesullüğü görevinde bulunmasına rağmen örgütsel konumu ile uygun olacak şekilde ifade vermemesi sebebiyle etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmamasına dair verdiği kararı onamıştır. Bkz. Yargıtay 16. CD 07/03/2019 tarih ve 2018/4995 E, 2019/1555K, Erişim Tarihi:14/04/2020, Uyap Karar Arama.

¹⁰¹ Yargıtay 16. CD 11/09/2019 tarih ve 2019/2887 E, 2019/5166 K, Erişim Tarihi: 13/03/2020, Uyap Karar Arama.

kendisiyle irtibat kurup örgüt ve mensupları lehine talepte bulunan diğer kişilere ilişkin açıklamalarda bulunmaması, dolayısıyla örgütle ilgili muhakkak vakıf olduğu değerlendirilen tüm bilgileri paylaşmamasından bahisle etkin pişmanlık nedeniyle uygulanan indirim oranının üst sınırdan olmamakla birlikte 5/8 oranında üst sınıra yakın olarak belirlenmesinin isabetli olduğunu belirtmiştir.¹⁰² Yargıtay, vermiş olduğu başka bir kararında ise, etkin pişmanlık kapsamında FETÖ/PDY ile lise öğrencisi iken tanıştığını, örgüte ait dershaneye gittiğini, üniversite öğrencisi iken örgütün yurdu ile öğrenci evlerinde kaldığını, örgüt sohbetlerine katıldığını, örgüt içerisinde ev abiliği, yurt belletmenliği, bölge talebe mesullüğü, küçük bölge imamlığı görevlerini yürüttüğünü anlatıp örgüte mensup olduğu değerlendirilen 61 kişiyi teşhis eden sanık hakkında yerel mahkeme tarafından yapılan değerlendirme sonucu sanığın 2000-2009 yılları arasında örgüt hiyerarşisine bağlı olduğu kabul edilerek, sanığın tanık anlatımlarına göre örgütün askeri yapılanmasında da görev aldığı, fakat bu husustan savunmasında bahsetmediği ve sorumluluğundaki askeri personellerin isimlerini vermediği gerekçesiyle sanığın cezasında yapılan asgari düzeydeki (1/3) indirimi, sanığın örgütte kaldığı süre ve konumu itibarıyla, örgütün yapısı, faaliyetleri ile verdiği bilgilerin faydalılık derecesi ve yargılama sürecinde etkin pişmanlıkta bulunduğu aşama gözetildiğinde, uygulanan kanun maddesinin amaç ve gerekçesi ile orantılılık ilkesi gereği dosya kapsamına ve hakkaniyete göre yetersiz bulmuştur.¹⁰³

Yakalama, bir kişinin hâkim kararı olmaksızın geçici bir süre için özgürlüğünün kısıtlanmasıdır. Yargıtay'a göre, TCK'nın 221. maddesinde belirtilen adli yakalamadır. Adli yakalama, tutuklamanın mümkün kılınması ve dolayısıyla ceza muhakemesinin salâhiyetli ve emniyetli yapılabilmesi gayesi ile veya henüz bir tutuklama kararı verilmeden önce şüpheli veya sanığın kişi hürriyetinin ortadan kaldırılmasıdır. Yakalama, geçici sürelidir ve zorunlu hallerde başvurulabilir. CMK'nın 90. maddesinde adli yakalamanın türlerine yer verilmiştir. Adli yakalama, CMK'da suçüstü hali, tutuklama kararı düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk görevlilerince yapılan yakalama ve kesinleşmiş hapis cezasının infazı için yakalama şeklinde tahdidi olarak sayılmıştır. Bu şartlar dışında kişinin tutulması, ceza muhakemesi hukukuna göre yakalama sayılmayacağından etkin pişmanlık hükümleri bakımından yakalanma sonuçlarını doğurmaz. Failin, kaçak olmayıp adresi belli olması, kendisine kolaylıkla ulaşılabilir veya çağrıldığında gelebilecek durumda bulunan kişilerden olması halinde çağrı yapılmadan kolluk tarafından tutulması TCK'nın 221. maddesi yönünden

---

¹⁰² YCGK 02/07/2019 tarih ve 2019/9. MD-312 E, 2019/514 K, Erişim Tarihi: 14/04/2020, Uyap Karar Arama.

¹⁰³ Yargıtay 16. CD 18/11/2019 tarih ve 2019/3879 E, 2019/6975 K, Erişim Tarihi:14/04/2020, Uyap Karar Arama.

yakalanma sayılmayacaktır.¹⁰⁴ Doktrinde, yakalanacağını anlayan terör örgütü üyesinin örneğin, bir toplu taşıma aracında seyahat ederken ve kolluk görevlilerinin önleme araması yaparken, herkesin kimliğini kontrol ettiğini görüp erken davranarak teslim olmak istediğini söylemesinin gönüllü olarak teslim olma şartını sağlamadığına ilişkin görüşe TCK'nın 221/4. maddesinde kastedilenin adli yakalama olması sebebiyle katılmak mümkün değildir.¹⁰⁵

Yeri gelmişken yakalamaya ilişkin uygulamada haksız sonuçlar doğuran bir duruma değinmek gerekmektedir. Geçmişte Ergenekon ve Balyoz soruşturmalarında gördüğümüz üzere, günümüzde ise FETÖ/PDY soruşturmalarında, genellikle, sabahın erken saatlerinde CMK'nın 116. maddesine göre faillerin konutlarında arama yapılmakta ve fail konutunda ise kolluk görevlilerince yakalanmaktadır. Eğer yakalanmış olan bu kişiler örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi verilerse ve mahkeme tarafından verilen bilgiler elverişli, makul ve yararlı bulunursa haklarında TCK'nın 221/4. maddesinin lafzına göre 2. cümle uyarınca verilecek cezada indirim yapılacaktır. Ancak bir sebeple, arama yapılırken kişinin konutunda bulunmaması halinde hakkında CMK'nın 98. maddesine göre yakalama emri çıkartılacaktır. Hakkında yakalama emri bulunan kişi, kaçmayı belli bir süre başarıp yakalanmaz ve sonra kolluk birimlerine ya da Cumhuriyet savcılığına başvurarak gönüllü olarak teslim olmak istediğini bildirip, örgütün yapısı ve faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi verirse ve mahkeme tarafından verilen bilgiler elverişli, makul ve yararlı bulunursa bu kişi hakkında TCK'nın 221/4. maddesinin lafzına göre 1. cümle uyarınca etkin pişmanlık sebebiyle cezaya hükmolunmayacaktır. Yine aynı şekilde konutta yapılan arama esnasında bir sebeple orada bulunmayan şüphelinin sonrasında, konutunda arama işlemi yapıldığını, bu suretle hakkında soruşturma yürütüldüğünü bir şekilde öğrenmesi üzerine, kolluk birimine ya da Cumhuriyet savcılığına kendiliğinden başvurması halinde CMK kapsamında bir yakalanma söz konusu olmadığından TCK'nın 221/4. maddesinin 1. cümlesi gereği hakkında cezaya hükmolunmayacaktır. Yani 221. maddeye göre; konutunda yapılan arama neticesi yakalanan terör örgütü üyesi hakkında verilecek cezada indirim yapılacak, ancak konutunda yakalanamamış, arama işlemini öğrenmesi üzerine ilgili birimlere teslim olmuş veya bir süre kaçmayı başarmış sonrasında ise gönüllü olarak teslim olmuş terör örgütü üyesi hakkında cezasızlık hali söz konusu olacaktır. Bu durum ceza adaleti bakımından isabetli değildir.

Kanaatimizce, yapılacak bir yasal düzenleme ile klasik suç örgütlerinden farklı olarak terör suçlarında TCK'nın 221. maddesinin 4. fıkrasının uygulanması bakımından, gönüllü olarak teslim olmak şartı aranmaksızın, verilen bilginin

---

¹⁰⁴ Yargıtay 16. CD 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 18/03/2020, Uyap Karar Arama.

¹⁰⁵ Keklik, s. 114.

niteliği, örgütün yapısı ve faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ya da diğer örgüt mensuplarının tespiti ile ilgili olmak üzere verilen bilginin elverişliliği, etkin pişmanlığın ceza soruşturması ya da kovuşturmasının hangi aşamasında mevcut olduğu gibi kıstaslar nazara alınarak cezasızlık hali yanı sıra cezada indirim yapılmasına ilişkin mahkemeye geniş takdir hakkı tanınmalıdır. Terör örgütü üyesinin ne şekilde yargı makamının önüne geldiği değil, pişmanlığı, samimiyeti ve örgüte dair verdiği bilgileri önemsenmelidir.

Terör örgütü üyeliği suçu yönünden, TCK'nın 221. maddesinin 3. ve 4. fıkraları birbirine yakın düzenlemeler içermekle birlikte, iki düzenleme arasında bazı farklılıklar mevcuttur. TCK'nın 221/3. fıkrasında pişmanlık duyulması üzerine örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi verilmesi gerekirken, TCK'nın 221/4. fıkrasında ise örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi verilmesi yeterlidir.¹⁰⁶ Ancak yakalanma neticesi verilen bilgilerle, hem örgütün dağılması veya mensuplarının yakalanması, hem de örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi edinilmesi gerçekleştiyse sanık lehine olan TCK 221/3. madde hükmü uygulanmalıdır.¹⁰⁷ Bir diğer farklılık olarak, TCK'nın 221/3. fıkrasında örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak edilmemiş olması gerekirken, TCK'nın 221/4. fıkrası bakımından böyle bir şart yoktur. Son olarak, TCK'nın 221/3. fıkrasında kişinin örgüte ilişkin bilgiyi yakalandıktan sonra, TCK'nın 221/4. fıkrasının ilk cümlesine göre ise gönüllü olarak teslim olduktan sonra vermesi gerektiği belirtilmiştir.

Doktrinde, etkin pişmanlığın kanunda aksine bir düzenleme yok ise ancak hüküm anına kadar mümkün olduğuna dair görüş bulunmaktadır.¹⁰⁸ Bir başka görüşe göre ise etkin pişmanlık, ilk derece yargılamasında ve istinaf aşamasında mümkündür ve ilk kez temyiz aşamasında gündeme getirilen

¹⁰⁶ "...TCK'nın 221/4. fıkrasının 2. cümlesinden yararlanabilmek için; failin yakalandıktan sonra bilgisi ölçüsünde örgüt içerisindeki konumuyla uyumlu şekilde kendisinin ve diğer örgüt üyelerinin eylemleri, örgütün yapısı ve faaliyetleriyle ilgili yeterli ve samimi bilgi vererek suçtan pişmanlığını söz ve davranışlarıyla göstermesi gerekmektedir. Bu bilgi maddenin üçüncü fıkrasında aranan, örgütü çöktecek nitelikteki bilgi değildir. Verilen bilginin önemi cezanın belirlenmesinde dikkate alınmalıdır..." Yargıtay 16. CD 11/09/2019 tarih ve 2019/2887 E, 2019/5166 K, Erişim Tarihi: 23/03/2020, Uyar Karar Arama.

¹⁰⁷ Şen/Eryıldız, s. 367; Doktrindeki, herhangi bir suça iştirak etmemiş olan ve etkin pişmanlık göstererek sadece örgütün yapısı ve mensupları hakkında örgütteki konumuna uygun bilgi veren terör örgütü üyesi hakkında 4. fıkra değil 3. fıkra hükümleri uygulanması gerektiği şeklindeki görüşe bize göre, Kanun lafzına göre 4. fıkra uygulanması gerektiğinden katılmıyoruz. Bkz. Bodur/Özkul, s. 279-280.

¹⁰⁸ Keklik, s. 26, 117; Yazar, hükümden sonra fakat karar kesinleşmeden önce gerçekleştirilen etkin pişmanlık davranışının, hükmün sırf bu nedenle bozulmasını veya düzeltilmesini gerektirmeyeceğini, ancak hüküm başka bir gerekçeyle bozulursa bu durumda etkin pişmanlık davranışının yeni hükümde dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Keklik, s. 176-177.

etkin pişmanlık beyanı dikkate alınmaz.¹⁰⁹ Kanaatimizce etkin pişmanlık hükümleri sadece yerel mahkeme aşamasında değil, hüküm kesinleşinceye kadar istinaf ve temyiz aşamalarında da uygulanabilir. Yargıtay'a göre, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması talebi ilk kez istinaf ya da temyizde ileri sürülmüşse dikkate alınmalıdır.¹¹⁰

E. Etkin Pişmanlıktan Yararlananlar Hakkında Denetimli Serbestlik Tedbirine Hükmedilmesi (TCK 221/5)

TCK'nın 221/5. maddesine göre etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükümlenilecektir. Denetimli serbestlik tedbirinin süresinin üç yıla kadar uzatılabilmesi mümkündür.

Kanun koyucu etkin pişmanlıktan yararlanarak serbest bırakılan kişiler açısından güvenlik ve topluma uyum sorunu yaşanması sebebiyle bu kişiler hakkında 1 yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmedilmesini emretmiştir. 1 yıllık süre kişinin serbest bırakıldığı andan itibaren başlayacaktır. Denetimli serbestlik tedbiri, etkin pişmanlık sebebiyle hakkında cezaya hükümlenmeyen ya da cezasında indirim yapılan terör örgütü üyesi için fark gözetmeksizin uygulanacaktır. Uygulanmasına başlanan denetimli serbestlik tedbirinin süresi hâkim kararıyla uzatılabilir. Ancak toplam denetimli serbestlik süresi 3 yılı geçemez.

Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin 74/1. maddesine göre etkin pişmanlıktan yararlanan kişilere uygulanacak denetimli serbestlik tedbiri, bu kişilerin toplum içinde denetim, takip ve iyileştirilmesini öngören tedbirlerdir.

---

¹⁰⁹ Şen/Eryıldız, s. 476.

¹¹⁰ "...sanığın temyiz aşamasında dosyaya gönderdiği dilekçesinde etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmak istediğini belirtmesi ve 08.01.2019 tarihli müdafî tarafından sunulan temyiz nedenlerini bildirir dilekçesinde sanığın etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmak istediğine ilişkin iradesini devam ettirdiğinin anlaşılması karşısında, duruşmada hazır edilerek beyanlarının alınması ve adı geçen sanığın örgütte kaldığı süre ve konumu itibarıyla verdiği bilgilerin doğru ve faydalı olup olmadığı konusunda ilgili birimlerden gerekli araştırmaların yapılarak sonucuna göre sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 221. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılmasında zorunluluk bulunması..." Yargıtay 16. CD 25/06/2019 tarih ve 2019/2621E, 2019/4462K, Erişim Tarihi: 23/03/2020, Uyap Karar Arama; "...Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesinin kararından sonra temyiz aşamasında Bolu Cumhuriyet Başsavcılığına müracaatla, 16.07.2019 tarihinde ifade veren hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını isteyen ve bu kapsamda bilgiler veren sanığın duruşmaya çağrılıp etraflıca ifadesi alınarak verdiği bilgilerin örgütte kaldığı süre, örgütsel konum ve faaliyetlerine uygun ve faydalı bilgiler olup olmadığı, eldeki bilgilerle örtüşüp örtüşmediği değerlendirilerek sonucuna göre hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı hususunda bir karar verilmesi gerektiğinin gözetilmesi lüzumu..." Yargıtay 16. CD 26/09/2019 tarih ve 2019/1988 E, 2019/5614 K, Erişim Tarihi: 23/03/2020, Uyap Karar Arama.

Denetimli serbestlik tedbirlerinin amacı, kişiye topluma uyum konusunda destek sağlamaktır. Söz konusu Yönetmeliğin 74/3. maddesine göre denetimli serbestlik müdürlüğüne, etkin pişmanlıktan yararlanan kişinin müracaatı sonrası risk ve ihtiyaçları göz önüne alınarak uygulanacak rehberlik çalışmaları belirlenmekte, kişi ilgisine ve ihtiyaçlarına göre uygun etkinliklere ve meslek edindirmeye yönelik kurs ya da programlara yönlendirilmektedir. Denetimli serbestlik hizmetleri kapsamında etkin pişmanlıktan yararlanan kişinin, öfke kontrolü programı, hayat için değişim programı, stresle başa çıkabilmek, bağımlılık, iletişim becerileri, çatışma çözme, motivasyon vb. konularda seminer ve konferanslara katılması sağlanmaktadır.¹¹¹

Etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler için denetimli serbestlik tedbiri, bu kişilerin yaşamlarının geri kalan kısmını uzman desteği alarak planlama ve bu suretle yaşam kalitelerini artırma işlevi taşır.

Etkin pişmanlıktan yararlanmış olan terör örgütü üyesinin bu tip örgütlere yeniden katılmasının önlenmesi, ayrıldığı örgütle görüşmemesi, bu amaçla takibi, aksi davranışların tespiti halinde terör örgütü üyesinin etkin pişmanlığının geri alınması, örgütlü suç maksadıyla bir araya gelmesinin bertaraf edilmesi hedefiyle terör örgütlerinin insan gücünün kırılması¹¹² ve etkin pişmanlıktan yararlanan terör örgütü üyesinin topluma kazandırılması gerekir, denetimli serbestlik tedbiri bu bakımdan önemli bir fonksiyona sahiptir.

F. Etkin Pişmanlık Hükümlerinin Tekrar Uygulanamaması (TCK 221/6)

TCK'nın 221/6. maddesinde, kişi hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin birden fazla uygulanamayacağı belirtilerek bu hususta bir sınırlama getirilmiştir. Etkin pişmanlıktan yararlanan örgüt mensubu ayrıldığı terör örgütüne değil de, bir başka terör örgütüne dâhil olsa da hakkında yeniden etkin pişmanlık hükümleri uygulanamayacaktır.¹¹³ Kanun koyucu, TCK'nın 221. maddesinde toplumun güvenliği ve huzuru için etkin pişmanlık hükümlerini düzenleyerek, örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmesinin önlenmesine ve örgütün dağıtılmasına yönelik olarak bazı örgüt mensuplarının cezalandırılmaması ya da cezadan indirim yapılması yoluna gitmiştir. Ancak kamu düzeninin tesisi bakımından, etkin pişmanlıktan faydalanan örgüt mensubunun aynı suçu tekrar işlemesi halinde cezalandırılmasında fayda vardır.¹¹⁴

Kanaatimizce etkin pişmanlık hükümlerinin terör örgütü üyesinin örgütle olan irtibatının kesilmesi ve yeniden topluma kazandırılması amacı karşısında

---

¹¹¹ Işık, Esat, Türkiye'de Denetimli Serbestlik Uygulamaları, Türkiye'de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı "Uluslararası Yaklaşımlar", Adalet Bakanlığı Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayımı, 2015, İstanbul, s. 6.

¹¹² Şen/Eryıldız, s. 383.

¹¹³ Sarıtaş, s. 451.

¹¹⁴ Yenidünya/İçer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (TCK. m.220, 221), s. 114.

kişinin tekrar aynı suçu işlemesi halinde etkin pişmanlıktan faydalanmak istediğine ilişkin beyanı samimi olmayacaktır.

8. Etkin Pişmanlık Uygulamasının Sonuçları

TCK'nın 221. maddesinin ilk üç fıkrası ile dördüncü fıkrasının birinci cümlesine giren hallerde etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanan kişiler hakkında cezasızlık hali uygulanacaktır. TCK'nın 221/4. maddesinin ikinci cümlesine giren hallerde ise verilecek cezada indirim yapılacaktır. Cezasızlık hali de bir mahkûmiyet hükmüdür.¹¹⁵ CMK'nın 223/4. maddesine göre, etkin pişmanlık sebebiyle fail hakkında ceza verilmesine yer olmadığına dair karar verilmesi halinde işlenen fiil, suç olma özelliğini devam ettirmektedir. Ceza verilmesine yer olmadığına dair verilmiş olan kararda, dosyada bulunan deliller doğrultusunda kişinin terör örgütü üyeliği suçunun sübuta erdiği kabul edilir ancak kişinin etkin pişmanlıktan faydalanması sebebiyle ceza verilmez, cezasızlık hali uygulanır.

5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 4/1-g maddesine göre, etkin pişmanlık sebebiyle verilen kararlar adli sicile kaydedilir. Ancak aynı Kanun'un 9/1-b maddesi uyarınca bu kayıtlar adli sicilden silinerek arşiv kaydına alınır.

TCK'nın 221. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümleri örgüt kurmak, yönetmek, örgüte üye olmak, örgüt adına suç işlemek, bilerek ve isteyerek örgüte yardım etmek suçları bakımından söz konusudur. Örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar bu durumdan bağımsız olarak cezalandırılacaktır.

Mevcut yasa hükümleri karşısında, kanaatimizce etkin pişmanlık sebebiyle Cumhuriyet savcısının cezasızlık halinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verme yetkisi bulunmamaktadır. Doktrinde, bunun mümkün olduğuna ilişkin görüşler¹¹⁶ ve bu yöndeki Yargıtay kararına¹¹⁷ karşın, bize göre, TCK'nın 221. maddesinin gerekçesi ve TCK'nın 221/5. maddesi gereği terör örgütü üyeliği suçu bakımından Cumhuriyet savcısı etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma ihtimali olan durumlarda iddianame düzenleyip kamu davasını açmalı ve bu konuda değerlendirmeyi mahkeme yapmalıdır.

Cumhuriyet savcısının CMK'nın 171/1. maddesine göre cezayı kaldıran şahsi sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektiren

---

¹¹⁵ Cezasızlık halinin bir mahkûmiyet hükmü olduğuna dair bkz. Kavlak, s. 448; Hafzoğulları/Kurşun, s. 42; Bodur/Özkul, s. 268; Cezasızlık halinin bir mahkûmiyet hükmü olmadığına dair bkz. Şen/Eryıldız, s. 459.

¹¹⁶ Arslantürk, s. 337; Keklik, s. 123; ayrıca Keklik, Cumhuriyet savcısının etkin pişmanlık sebebiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verebileceğini kabul etmekte ise de, bu durumda denetimli serbestlik tedbirine hükmedilip hükmedilemeyeceğine dair bir düzenleme olmamasını bir eksiklik olarak görmektedir.

¹¹⁷ Yargıtay 24/04/2017 tarih ve 2015/3 E, 2017/3 K, Erişim Tarihi: 25/03/2020, Uyar Karar Arama.

koşulların varlığı halinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verebilme yetkisi vardır. Fakat doktrinde aksi yönde görüş bulunsa da¹¹⁸ terör örgütü üyeliği suçu bakımından bu hükmün uygulanması kanaatimizce mümkün değildir. Çünkü TCK'nın 221/3. maddesinin gerekçesinde verilen bilginin, örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli olup olmadığına ilişkin takdir yetkisinin mahkemeye ait olduğu belirtilmiştir. Her ne kadar madde gerekçesi bağlayıcı olmasa da yorum aracı olarak kullanılmak suretiyle burada kanun koyucunun etkin pişmanlık halinin mahkeme tarafından değerlendirilmesini arzuladığı söylenebilir. Nitekim, TCK'nın 221. maddesinin 3. ve 4. fıkraları bakımından verilen bilginin örgütün dağılmasına ya da mensuplarının yakalanmasına veya örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlara ilişkin elverişli, makul ve yararlı olup olmadığı yönündeki değerlendirmenin Cumhuriyet savcısı yerine 5235 sayılı Kanun'un 12. maddesine göre davaya bakmakla görevli heyet halinde çalışan ağır ceza mahkemesince yapılması daha isabetli olacaktır. TCK'nın 221. maddesinin 4. fıkrasının 2. cümlesi gereği indirim yapılarak ceza verileceği belirtilmekle Cumhuriyet savcısı tarafından bunun yapılabilmesi zaten mümkün değildir. Ayrıca TCK'nın 221/5. maddesine göre denetimli serbestlik tedbiri, hem etkin pişmanlık sebebiyle hakkında cezaya hükümlenmeyen hem de cezasında indirim yapılan terör örgütü üyesi için uygulanacaktır. Dolayısıyla TCK'nın 221/5. fıkrası düzenlemesi ilk 4 fıkarda yer verilen tüm etkin pişmanlık hallerini kapsayıcı niteliktedir. TCK'nın 221/5. fıkrasının gerekçesinde uygulanmasına başlanan denetimli serbestlik tedbirinin süresinin hâkim kararıyla uzatılabileceği belirtilmiştir. Cezasızlık hali olduğunda Cumhuriyet savcısının kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verebileceği ve denetimli serbestlik tedbirine hükmedeceği, cezada indirim yapılması gereken durumlarda ise mahkemenin denetimli serbestlik tedbirine hükmedeceğini söylemek mümkün değildir.¹¹⁹

Kanaatimizce yapılacak bir yasal değişiklikle, belirli şartlar dâhilinde ve sınırlı olmak üzere Cumhuriyet savcısının etkin pişmanlıktan yararlanan birtakım kişiler hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verebilmesi sağlanmalıdır. Soruşturma evresinde özellikle gizli tanık olarak örgütün çözülmesine ilişkin önemli bilgiler veren kişilerin, ismini verdiği örgüt mensuplarıyla aynı ortamda bulunması ve birlikte yargılanması hem gizli tanığın hayatını tehlikeye atabilmekte hem de yargılamanın sağlıklı işleyişine engel olabilmektedir. Diğer taraftan, gizliliğe ve tedbire azami derecede

---

¹¹⁸ Yenidünya/İçer, 221. maddenin 1., 2., 3. fıkraları ile 4. fıkranın 1. cümlesi bakımından Cumhuriyet savcısının kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verebileceğini ancak aynı fıkranın 2. cümlesinde cezasızlık hali değil, cezada indirim öngörüldüğünden bunun mümkün olmadığını belirtmektedir. Bkz. Yenidünya/İçer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (TCK. m.220, 221), s. 112.

¹¹⁹ Şen/Eryıldız, s. 376; Bodur/Özkul, s. 282-283.

dikkat eden örgütlerde tanık beyanının oldukça önemli olması, hatta bazı örgüt üyelerinin deşifre edilebilmesinde bu beyanların yegane delil olması ve örgütün çözülebilmesi için mensuplarının etkin pişmanlıktan faydalanmaya teşvik edilebilmesi açısından samimi ve yararlı bilgiler veren gizli tanıkların Cumhuriyet savcısı ile anlaşması sağlanarak bu kişiler hakkında dava açılmaksızın kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilebilmelidir.¹²⁰

SONUÇ

Etkin pişmanlık, suçun tamamlanmasından sonra failin pişmanlık gösteren birtakım davranışlar sergilemesi sonucu, cezayı ortadan kaldıran ya da cezada indirim yapılmasını gerektiren durumdur. Etkin pişmanlık genel bir hüküm değildir. Sadece kanunda düzenlenen suçlarda söz konusu olur. Terör örgütü üyeliği suçu etkin pişmanlığın mümkün olduğu suçlardandır. TCK'nın 221. maddesinde düzenlenen etkin pişmanlık hükümleri Kanun'un 314/3. maddesindeki atıf dolayısıyla terör örgütü üyeliği suçu için de geçerlidir. TCK'nın 221. maddesindeki şartlar gerçekleştiğinde kişiye terör örgütü üyeliği suçu sebebiyle ceza verilmeyecek ya da cezasında indirim yapılacaktır. Ancak kişi, terör örgütünün faaliyeti kapsamında herhangi bir suç işlemiş ise bu suçtan dolayı cezalandırılacaktır.

Terör örgütlerinin çözümlenmesini sağlayabilmek, insan kaynağını kurutabilmek ve pişman olan terör suçlularını yeniden topluma kazandırabilmek bakımından etkin pişmanlık oldukça önemlidir.

Etkin pişmanlık hükümleri uygulanırken dikkatli davranılmalı, mahkemeleri yanıltıcı, kendisini kurtarmak için başkalarına suç atfetmeye yönelik bilgi verenlerle, samimi bir şekilde örgüte dair bilgi verenler birbirinden ayrılmalıdır.

Terör örgütü, amaç ve ideolojisini mensuplarına endokrine etmekte, onların beyinlerini yıkamakta ve bu kişilerin iradelerini örgüte teslim ederek, verilecek emirleri sorgulamaksızın yerine getirmelerini sağlamaktadır. Dolayısıyla, uzun yıllar terör örgütü içerisinde yer alan kişilerin örgütten kopmaları zor olmaktadır. Mahkemeler bu hususu göz önünde bulundurmalıdır. Etkin pişmanlık değerlendirmesi yapılırken terör örgütü üyesinin, örgütte geçirdiği süreyi, görevini, örgüt içi ilişkilerini ve kişiliğini dikkate alarak onların örgütle bağıni koparacak ve yeniden topluma kazandıracak şekilde hareket edilmelidir.

Etkin pişmanlık, atipik özellik gösteren, gizliliğe azami derecede önem veren, hücre tipi yapılanan terör örgütlerinin çözülebilmesi açısından özendirilmelidir. Terör örgütlerine dair en etkili bilgilerin, yine örgütün kendi mensuplarından alınabileceği unutulmamalıdır.

Terör örgütü üyesinin etkin pişmanlıktan faydalanması için, suçunu kabul

---

¹²⁰ Benzer görüş için bkz. Şen/Eryıldız, s. 377-378.

etmesi ve etkin pişmanlıktan faydalanmak istediğini açıkça belirtmesi şartı aranmaksızın, samimi olarak örgüte dair yararlı bilgi vermesi halinde etkin pişmanlık hükümleri uygulanmalıdır.

Yapılacak yasa değişikliğiyle, etkin pişmanlıktan faydalanmak isteyen kişinin, yargı makamı önüne ne şekilde geldiğine değil, samimiyetine ve örgüte dair anlatımlarına göre hukuki durumunun değerlendirilmesi sağlanmalıdır.

Cumhuriyet savcılarında etkin pişmanlığın özendirilmesi ve etkin pişmanlıktan faydalanan kişilerin güvenliği için yasa değişikliğiyle, terör örgütü üyeliği suçu bakımından belirli şartlar dâhilinde ve sınırlı olmak üzere kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verebilme yetkisi tanınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abdurrahmanlı, Elvin, Küreselleşme Olgusuyla Birlikte Büyüyen Terörizm, Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, Cilt 5, Sayı 18, Ocak 2018, 93-118.
- Arslantürk, Mustafa, Örgütlü Bölme ve Kalkışma Soruşturmaları, Seçkin Yayınevi, 2018, Ankara.
- Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, Mehmet Emin/ Çakır, Kerim, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 12. Baskı, 2018, Ankara.
- Baba, Yasemin, Türk Ceza Kanunu'nda Etkin Pişmanlık, XII Levha Yayıncılık, 2013, İstanbul.
- Bodur, Nurullah/Özkul, Eshat, Uygulamada Terör Örgütü ve Terör Suçları, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, 2019, Ankara.
- Dursun, İsmail, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK m.220), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2008, İstanbul.
- Ersan, Aykut, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK md.220), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 71 , Sayı 1 , Oca 2013, 381 - 409.
- Evik, Vesile Sonay, Silahlı Örgütlenme Suçu, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2006/1, 101-133.
- Evik, Vesile Sonay, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 19, Sayı 2, Ocak 2013, 667-697.
- Gültaş, Veysel, Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık T.C.K. 220-221, Bilge Yayınevi, 2008, Ankara.
- Hafizoğulları, Zeki/Kurşun, Günel, Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 71, 2007, 25-80.

- Helvacıköylü, Gamze, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/515/teror_nedir, Erişim Tarihi: 21/12/2019.
- <http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/> Erişim Tarihi: 10/01/2020 (Anayasa Mahkemesi Karar Arama)
- <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 21/12/2019.
- Işık, Esat, Türkiye'de Denetimli Serbestlik Uygulamaları, Türkiye'de Denetimli Serbestlik 10. Yıl Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı "Uluslararası Yaklaşımlar", Adalet Bakanlığı Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Yayını, 2015, İstanbul.
- Kavlak, Cihan, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2013, Ankara.
- Keklik, Ramazan, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Etkin Pişmanlık, Adalet Yayınevi, 2016, Ankara.
- Lyngbo Mikael/Yenisey, Feridun/Topçu, Namık Kemal/Tozman, Önder/Şahin, Kemal, Örgütlü Suçlar ve Terör Suçları Eğitim Modülü, Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi, Avrupa Birliği-Avrupa Konseyi Ortak Projesi, 2014.
- Özgenç, İzzet, Suç Örgütleri, Seçkin Yayınevi, 10. Bası, 2017, Ankara.
- Sarıtaş, Erkan, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçları, XII Yayıncılık, 2018, İstanbul.
- Şen, Ersan/Eryıldız, Sefa, Suç Örgütü, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2019, Ankara.
- Tozman, Önder, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, Adalet Yayınevi, 2015, Ankara.
- Turabi, Selami, Terör Örgütleri ve Terör Suçları, Yazarın Kendi Yayını, 2018, Ankara.
- Turinay, Faruk, Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2016 (116), 39-84.
- Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, 2014, Ankara.
- Yenidünya, A. Caner/İçer, Zafer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 19, Sayı 2, Ocak 2013, 797-828.
- Yenidünya, A. Caner/İçer, Zafer, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma (TCK. m.220, 221), Digesta Yayınevi, 2014, İstanbul.
- Yargıtay Kararları UYAP Karar Arama Bölümünden Alınmıştır.